

ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ДЕКАН ФАКУЛЬТЕТУ

Лесик Роман Богданович

доктор фармацевтичних наук, професор

ПЕРСОНАЛ ДЕКАНАТУ

Заступники декана — к. х. н., доц. **В. Й. Роговик**,

к. фарм. н., доц. **І. Г. Чабан**

Інспектори — **О. В. Кожушко**, **Х. Д. Романів**, **О. М. Демчук**,

Н. М. Гнатюк, **О. М. Щербата**

Піднесення розвитку аптечної справи у Львові розпочалося у XV ст. та тривало у XVI на початку XVII ст., тобто у період найбільшого розквіту міста як торгового і культурного центру. Це пояснюється розширенням торговельних зв'язків Львова та підвищенням освітнього рівня львівських міщан. Сини місцевих патріциїв, які здобували медичну освіту в італійських чи німецьких університетах (у Падуї, Болоньї та ін.), після повернення додому поєднували медичні знання з торговельною справою в аптекарстві. Таких прикладів чимало: Ян Альнпек, Ян Лоренцович, Ярош Ведельський (Геронім Віттемберг), Ян Келяна... До нашого часу збереглася найстаріша львівська аптека «Під золотим оленем» (сьогодні — аптека № 22 на площі Ринок, 18), яку в 1574 р. купив Вінцент Зенткевич (тобто вона була заснована набагато раніше). Особливий статус мали аптекарі, які діяли на основі королівських привілеїв і не підлягали юрисдикції магістрату. У цей час у Львові також працювали відомі лікарі Еразм Сикст, Павло та Мартин Кампіани, Павло Боїм. Асортимент ліків в аптеках був дуже широким: від свічок, мила до лікувальних вин.

Вплив аптекарів на життя середньовічного Львова був такий великий, що наприкінці XVI ст. місцеві аптекарі створили власний цех (явище дуже рідкісне у тогочасній

Європі), а в 1609 р. отримали від короля Зигмунда III Вази підтвердження прав своєї професійної організації.

Сприяло розвитку аптечної справи й заснування міського шпиталю (1387) та відкриття у 1608 р. Єзуїтського колегіуму, який у 1661 р. був реорганізований в університет.

Початок XVII ст. характеризується повільним занепадом міста та зубожінням його жителів. Це зумовлено наростанням політичної анархії у Речі Посполитій (виборність королів на фоні абсолютизаційних процесів у сусідніх державах, розгул «золотої вольності» шляхти), економічний занепад міст, несприятливі політичні обставини. Процес регресу посилювався внаслідок затяжних воєн кінця XVII — початку XVIII ст. і досягнув кульмінації після здобуття та пограбування Львова шведами у 1704 р. В умовах повного занепаду та необмеженого шляхетського свавілля у 1772 р., після проведення Австрією, Пруссією та Росією першого поділу Польщі, Львів увійшов до складу Австрійської імперії. Території сьогоднішніх Львівської, Тернопільської, Волинської та Івано-Франківської областей, а також частина південно-східних воєводств Республіки Польща стали частиною австрійської провінції Галичини (Королівство Галичини і Лодомерії).

Нова влада провела низку реформ у галузі охорони здоров'я, зокрема в аптечній справі. Здійснено атестацію усіх лікарів, хірургів та аптекарів, заборонено практику особам, які її не пройшли, а також розпочато підготовку медиків на базі Медичної колегії. Вперше введено посади лікарів, яких утримували коштом державної скарбниці. Це були циркулярні лікарі, в обов'язки яких входило, крім іншого, інспектування аптек підлеглого циркулу (району). Для контролю та реалізації державної політики охорони здоров'я створено посаду протомедика (головного над медиками) провінції. Він повинен був проводити щорічні візитації (інспекції) аптек підпорядкованої

Я. О. ПАРНАС
Декан факультету
(1939–1941),
професор

Т. Ф. ВІЛЬЧИНСЬКИЙ
Декан факультету
(1944–1947),
професор

Г. О. КАРПЕНКО
Декан факультету
(1947–1949),
доцент

М. В. РОМАНОВ
Декан факультету
(1949–1951),
професор

В. П. КРАМАРЕНКО
Декан факультету
(1951–1965),
професор

В. Т. ПОЗДНЯКОВА
Декан факультету
(1965–1969),
професор

ЛЕСИК**Роман Богданович**

Декан факультету,
доктор фармацевтичних
наук, професор

Народився 20 жовтня 1968 р. у м. Старий Самбір Львівської області. Протягом 1987–1993 рр. навчався на фармацевтичному факультеті ЛДМІ. Після закінчення аспірантури в 1996 р. розпочав свій трудовий шлях на посаді асистента, а з 2000 до 2005 р. був доцентом кафедри фармацевтичної, органічної і біоорганічної хімії alma mater.

З 2004 р. Роман Богданович очолює фармацевтичний факультет Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького. У 2005 р. він захистив докторську дисертацію на тему «Синтез та біологічна активність конденсованих і неконденсованих гетероциклічних систем на основі 4-азолідонів» (науковий консультант — чл.-кор. НАМН України, проф. Б. С. Зіменковський) і став професором кафедри фармацевтичної, органічної і біоорганічної хімії.

Найважливіші роботи вченого присвячені спрямованому синтезу та сучасним методам раціонального дизайну (QSAR-аналіз, віртуальний скринінг, молекулярне моделювання) біомолекул як потенційних лікарських засобів із групи 4-азолідонів та споріднених гетероциклічних систем. Він є співавтором підручника «Фармацевтична хімія (стероїдні гормони, їх синтетичні замінники і гетероциклічні сполуки як лікарські засоби)» (2003) та монографії «4-Тіазолідони. Хімія. Фізіологічна дія. Перспективи» (2004), автором 25 патентів та більш ніж 400 наукових праць. Підготував вісьмох кандидатів фармацевтичних наук.

території, атестацію аптек, які отримали дипломи за кордоном або до 1772 р.

У 1773 р. Львівський університет, заснований на базі Єзуїтського колегіуму (1661 р.), був ліквідований у зв'язку з припиненням діяльності ордену єзуїтів.

На початку 1773 р. у Львові функціонувало сім аптек — п'ять світських та дві монастирські, — що становило половину аптек Галичини. Через те, що у середині XVIII ст. кількість населення значно зменшилась, дві з них були закриті. Створення нових аптек розпочалося лише з початком розбудови міста (за межі колишніх оборонних споруд) та зростанням кількості його жителів. У 1784 р. було повторно відкрито Львівський університет, до складу якого ввійшла реорганізована у факультет Медична колегія. Але внаслідок політичних подій 1805–1817 рр. цей вищий навчальний заклад тимчасово припинив своє існування, а на базі його факультетів було засновано ліцей. Після повторного відкриття університету в 1817 р. медичний факультет надалі продовжував існувати як медико-хірургічний інститут (водночас підпорядковуючись крайовому протомедіку).

Тривало реформування аптечної мережі. На вимогу центральної влади в Галичині було запроваджено урядову віденську таксу (1777), створено представницькі об'єднан-

ня аптек — греміуми, — з головним у Львові і філіями або циркулярними об'єднаннями у циркулах краю. Для регулювання аптечних відносин уведено в дію більш широкі законодавчі акти, серед яких «Інструкція для аптек» (1805) та «Установа для Греміума...» (1835).

Поступово зростала кількість аптек у Галичині та, зокрема, у Львові. У 1841 р. міські фармацевти зробили першу спробу об'єднатися, заснувавши аптекарське товариство. Але воно проіснувало лише до 1844 р.

Революція 1848 р., криваво придушена австрійською владою, стала однією з вирішальних причин пробудження галицької інтелігенції. З ухваленням у 1859 р. «Листопадового диплому» Прем'єр-міністра Австрії А. Голуховського та «грудневої Конституції» 1867 р. Галичина перетворилася в автономну провінцію (1867–1918) із власним парламентом, урядом, крайовим банком тощо. Надання у 1869 р. столиці провінції Львову самоврядування сприяло активному розвитку міста.

Ухвалення основних конституційних документів, серед яких закон «Про об'єднання громадян», забезпечило умови для заснування професійних організацій фармацевтів. Уже в 1868 р. у Львові було засноване одне з найстаріших в Європі фармацевтичних товариств — Галицьке аптекарське товариство, — а згодом і інші професійні організації. У цей час відбулися важливі реформи у вищій освіті, зросло значення філософської підготовки, зокрема з уведенням до шкільних програм гуманітарних предметів. До кола професорсько-викладацьких колективів ввійшло багато молодих викладачів.

Ці події стали основою становлення у місті регулярної фармацевтичної освіти. В 1853 р. на підставі указу імператора Франца Йосифа I при філософському факультеті університету було створено фармацевтичне відділення з дворічною програмою навчання. У період запровадження автономії

С.С. КИРИЛЮК
Декан факультету
(1969–1972),
доцент

Б.С. ЗІМЕНКОВСЬКИЙ
Декан факультету
(1972–1979),
професор

В.П. МУЗИЧЕНКО
Декан факультету
(1979–1990), проф.

Т.Г. КАЛІНЮК
Декан факультету
(1990–2004),
професор

Галичини польським лібералам завдяки підтримці центрального уряду вдалося здійснити дегерманізацію навчального закладу та водночас розпочати його полонізацію. Більшість німецькомовних професорів була замінена, а польська мова (за винятком українських кафедр та, значною мірою, теологічного факультету) стала мовою викладання.

Природничі дисципліни читали професори філософського факультету, медичні — професори медичного факультету. Перший випуск фармацевтів у Львівському університеті датується 1856 р.

До середини XIX ст. викладання хімічних дисциплін відбувалося на кафедрі природничої історії, яка була створена у 1784 р. Антонієм Гільгенбрандом. У 1851 р. у Львівському університеті відкрита перша у цьому напрямку кафедра хімії. Очолив її Франц Плесс (1851–1855). Викладачі кафедри читали студентам фармацевтичного відділення загальну, органічну, аналітичну й фармацевтичну хімію. Пізніше цим підрозділом керували Густав Вольф, Леопольд Пєбаль, Едуард Ліннеманн, Броніслав Радзішевський.

У 1895 р. від кафедри хімії Львівського університету відокремилася кафедра органічної і фармацевтичної хімії, організатором та завідувачем якої став Б. Радзішевський (1895–1910).

У середині XIX ст. відбувалося становлення нової навчальної і наукової дисципліни — фармакогнозії. Базовою для викладання цього предмету стала кафедра ботаніки, яка, як і кафедра хімії, у 1852 р. виокремилася зі складу кафедри природничої історії. З того ж року Франціск Гатшер та Ігнацій Гавранек почали проводити наукові дослідження і практичні заняття з фармакогнозії. Протягом 1880–1891 рр. дисципліну читав Мечислав Дунін-Вонсович — перший серед викладачів відділення вчений із фармацевтичною освітою. У 1892 р. курс фармакогнозії був виділений в окрему фармацевтичну кафедру у Львівському університеті під керівництвом Владислава Неміловича. Через п'ять років у зв'язку з організацією навчальних структур новоутвореного медичного факультету (1894) кафедра фармакогнозії була приєднана до кафедри фармакології, яку до 1902 р. очолював Вацлав Соберанський. У 90-х рр. XIX ст. відкрито багато медико-біологічних кафедр, серед яких — одна з найстаріших на фармацевтичному факультеті кафедра біохімії (1894). Так були закладені основи Львівської хіміко-фармацевтичної школи.

Фундаментальні наукові дослідження проводилися на кафедрі органічної і фармацевтичної хімії під керівництвом проф. Б. Радзішевського, роботи якого (а також наукові праці його учнів) здобули широке світове визнання. У 1885 р. на засіданні Природничого товариства у Львові вчений виголосив наукову доповідь про взаємодію нітрилів із пероксидом водню, результатом чого є утворення амідів карбонових кислот. Описана реакція одержала ранг іменної та відтоді називається реакцією Радзішевського.

У зв'язку з початком Першої світової війни та окупацією Львова російськими військами заняття і наукові дослідження в університеті були призупинені, а відновлені у жовтні 1915 р. після встановлення над Галичиною австрійської юрисдикції.

30 червня 1924 р. рада філософського факультету Львівського університету прийняла рішення про ліквідацію

у наступному році фармацевтичного відділення. Зусиллями галицьких фармацевтів та за підтримки послів Сейму в 1929–1930 навчальному році його було відновлено уже при медичному факультеті університету та розроблено чотирирічну навчальну програму. Для забезпечення навчальних потреб відділу фармацевтичної організації Галичини запропонували сенату навчального закладу у безоплатне користування верхні поверхи будинку Галицького аптекарського товариства (вул. Грушевського, 15). Згодом, у 1931–1932 рр., коштом фармацевтів було побудовано та передано у власність Львівському університетові окремих корпус «Collegium Pharmaceuticum». У 1932 р. тут відкрили дві самостійні кафедри — фармацевтичної хімії (завідувач — Богуслав Бобранський) та технології ліків (Альфред Кшижановський). Першим директором відділу став відомий біохімік Якуб Парнас, а в 1936 р. — Володимир Косковський.

Важливе значення для розвитку медицини і фармації мали пріоритетні роботи проф. Я. Парнаса і його учнів, виконані впродовж 1920–1930-х рр. Заслуги цього науковця в розробці проблеми анаеробного розпаду вуглеводів загальноновизнані і відомі у світовій біохімічній літературі як теорія Ембдена-Мейєргофа-Парнаса (схема гліколізу ЕМП). Проф Я. Парнас одним із перших під час біохімічних досліджень використав ізотопний метод.

Протягом 1939–1940 рр. після встановлення у Галичині радянської влади фармацевтичний відділ реорганізували у самостійний факультет, який функціонував у складі Львівського державного медичного інституту. В цей час були створені кафедри фармакогнозії і ботаніки (завідувач — Тадеуш Вільчинський), судової хімії (Мар'ян Вєствалєвич), органічної хімії (Борис Гернер), загальної і неорганічної хімії (Юзеф Геллер), фізики (Андрій Ластовецький). Першим деканом фармацевтичного факультету упродовж 1939–1940 рр. був Якуб Парнас.

Під час німецької окупації міста (1941–1944) на базі медичного інституту функціонували Державні медико-природничі фахові курси з медичним та фармацевтичним відділами (1942–1944). Фармацевтичний відділ і кафедру загальної хімії очолював Євген Вертипорох, уродженець Ляшок Королівських (тепер — с. Заставне), що на Львівщині, розробник промислової технології інсуліну на Львівській фармацевтичній фірмі «Геннінг-Лаокоон», президент Головної ради НТШ у 1970-х рр. Навчання у відділі тривало два роки (шість триместрів). У той період фармацевтичну освіту здобуло 155 осіб, свої дипломи нострифікували 33 випускники попередніх років. Після 1944 р. частина студентів продовжила навчання на фармацевтичному факультеті Українського технічно-господарського інституту у Мюнхені. У 1947–1948 рр. цим факультетом керував Євген Вертипорох, тут здобуло освіту 122 особи.

У 1944 р. фармацевтичний факультет Львівського державного медичного інституту відновив свою діяльність. З того часу його очолювали Тадеуш Вільчинський (1944–1947), Георгій Карпенко (1947–1949), Микола Романов (1949–1951), Василь Крамаренко (1951–1965), Валентина Позднякова (1965–1969), Сергій Кирилюк (1969–1972), Борис Зіменковський (1972–1979), Володимир Музиченко (1979–1990), Тимофій Калинюк (1990–2004). Нині деканом факультету є д. фарм. н., проф. Роман Лєсик.

Нарада-семінар завідувачів кафедр і завучів курсів фармакогнозії вищів фармацевтичного профілю III–IV рівня акредитації МОЗ України. Львів, 2011 р. Серед учасників – завідувачі кафедр проф. А. Р. Грицик (м. Івано-Франківськ), доц. Р. Є. Дармограй (м. Львів), проф. В. С. Доля (м. Запоріжжя), проф. В. М. Ковальов (м. Харків), проф. В. С. Кісліченко (м. Харків), проф. С. М. Марчишин (м. Тернопіль), проф. Я. В. Рожковський (м. Одеса)

Кожного року зростала кількість студентів факультету, досягаючи в окремі періоди 240–260 осіб на курсі. В 1959 р. розпочалася підготовка провізорів за заочною формою навчання. Вже в наступному році 13 студентів-заочників цього відділення отримали дипломи. До 1970 р. щорічна кількість випускників збільшувалася і досягла майже 150 осіб. У цей період факультет заочного навчання очолювали досвідчені педагоги та відомі вчені Любов Ладна і Роман Піяжко. У 1997 р. при фармацевтичному факультеті відновлено відділення заочного навчання, яке через рік було реорганізоване у факультет, деканом якого став Роман Дармограй. Після тривалої перерви наступний випуск студентів заочної форми відбувся у 2002 р. У 2012 р. проведено реорганізацію, після чого організаційно-методичне керівництво підготовкою студентів-заочників покладено на деканат фармацевтичного факультету.

У повоєнні роки навчальна робота на факультеті органічно поєднувалася з науково-дослідною. Налагодженням наукової діяльності на фармацевтичному факультеті Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького та в інших вищих навчальних закладах опікувався видатний спеціаліст у галузі синтезу біологічно активних сполук М. М. Туркевич. Доктор технічних (1939) і фармацевтичних наук (1954), професор (1956), він заснував хіміко-фармацевтичну наукову школу, з якої вийшло 20 докторів і понад 75 кандидатів наук. Серед учнів Миколи Туркевича – професори Василь Крамаренко, Олена Владзімірська, Микола Яворський, Любов Ладна, Борис Зіменковський, Роман Піяжко, Анатолій Минка та інші. В доробку фундатора школи було понад 500 друківаних праць, близько 100 авторських свідоцтв на винаходи, патентів, раціоналізаторських пропозицій, 36 монографій, посібників та підручників, чотири лікарські засоби (димексид, пентабісмол, трихлоретилен для наркозу та діаміфен). Він зробив великий внесок у хімію гетероциклічних сполук. Упродовж останніх трьох десятиріч науковий напрям, започаткований проф. М. М. Туркевичем, розвивають професори О. В. Владзімірська та Б. С. Зіменковський.

Через активний розвиток фармацевтичної галузі у повоєнні роки для покращення організаційно-економічної підготовки студентів у 1964 р. була створена кафедра організації та економіки фармації (завідувач – Софія Воскобойник).

У 2001 р. на фармацевтичному факультеті розпочато підготовку студентів за спеціальністю «Клінічна фармація». Для оптимізації навчального процесу викладання таких дисциплін, як клінічна фармакологія, фармакотерапія, основи клінічних знань, основи медичної стандартизації, фармакоэкономика та низки інших у 2004 р. заснована кафедра клінічної фармації, фармакотерапії та медичної стандартизації, яку очолив Андрій Зіменковський.

З 1961 р. на фармацевтичному факультеті Львівського державного медичного інституту навчаються громадяни зарубіжних країн. Першими випускниками-іноземцями у 1966 р. стали Мухамед Кахза і Хусейн аль-Рабахі (Ємен). Нині тут здобуває освіту близько 100 іноземних студентів із Польщі, Болгарії, Росії, Лівану, Пакистану, Сирії, Ірану, Кувейту, Лівії, Нігерії, Кенії. У 1999 р. розпочато підготовку студентів-іноземців англійською мовою. Факультет тісно співпрацює з деканатом із роботи з іноземними студентами, який з 1998 р. очолює Євген Варивода.

Сьогодні в результаті проникнення комп'ютерних технологій в органічну і фармацевтичну хімію стало причиною активного розвитку методів розрахунку структури молекули вчені факультету отримали можливість здійснювати опис структурних особливостей навіть дуже складних молекул біологічного рівня. У зв'язку з цим актуальним завданням практичного та науково-дослідницького секторів фармації є генерація принципово нових підходів, зокрема й комп'ютерних технологій. Такі новітні методи, як віртуальний скринінг, комбінаторна хімія, Drug Design, високоефективний фармакологічний скринінг радикально змінили початковий етап створення лікарських засобів. Зважаючи на революційні зміни, які відбулися у процесах розробки інноваційних ліків, наукова стратегія досліджень, які виконуються під керівництвом

акад. Б. С. Зіменковського, починаючи з 2000 р., була переосмислена в контексті впровадження прогресивних технологій спрямованого синтезу біологічно активних сполук. Так на сучасному етапі робота наукової школи акад. Б. С. Зіменковського базується на трьох фундаментальних векторах — органічному синтезі, фармакологічних дослідженнях, раціональних підходах до проектування «лікоподібних» молекул (віртуальний скринінг, QSAR-аналіз, молекулярний докінг і т. д.). Результатом проведених синтетичних досліджень 4-азолідонів та споріднених гетероциклічних систем (Б. С. Зіменковський, Р. Б. Лесик, 2004) стало створення бібліотеки, яка нараховує понад 5 тис. гетероциклічних сполук.

Фармакологічні експерименти вчених факультету спрямовані на протиракову, -туберкульозну та -вірусну активності. Зважаючи на глобалізаційні процеси у світовій науці, а також необхідність опрацювання тактики стратегічного розвитку вузькоспеціалізованих груп в умовах конкуренції на ринку біологічно активних молекул, скринінгове вивчення синтезованих сполук відбувається у межах наукових програм Національного інституту здоров'я (Бетезда, США): програми DTP Національного інституту раку для протиракової дії, програми TAACF для протитуберкульозної та AACF для противірусної активностей Національного інституту інфекційних та алергічних захворювань. Уже проведено більше 2 тис. досліджень біологічної активності, які дозволили ідентифікувати 148 сполук із протираковим ефектом, 40 речовин із суттєвою протитуберкульозною та 30 з високою противірусною активностями. Сім протиракових сполук проходять поглиблені дослідження *in vivo* на основі висновку фахівців Біологічного комітету Національного інституту раку. Ідентифіковано груповий ефект 4-азолідонів стосовно вірусів HBV, HCV, Flu A&B, а також виділено по одній високоактивній сполуці проти SARS та штаму Tataribe (вірус біологічної зброї).

Сьогодні кафедри фармацевтичного факультету залучені до виконання шести планових науково-дослідних робіт, серед яких — три комплексні:

- синтез нових фізіологічно-активних речовин, похідних неконденсованих, конденсованих і макрогетероциклічних азолідонів та споріднених тетрациклічних систем, вивчення їх фізико-хімічних властивостей і біологічної активності; дослідження різних видів рослин Західного регіону України для одержання новітніх лікарських засобів, розробка технології лікарських форм нового складу та опрацювання сучасних методик фармацевтичного і хіміко-токсикологічного аналізів (кафедри фармацевтичної, органічної і біоорганічної хімії; фармакогнозії та ботаніки; технології ліків і біофармації; токсикологічної та аналітичної хімії; загальної, біоорганічної та фізіологічної хімії);

- організаційно-правове і фармакоекономічне обґрунтування шляхів покращення забезпечення лікарськими засобами населення України (кафедра організація економіки фармації);

- роль і місце клінічного провізора у покращенні якості надання медичної допомоги населенню (кафедра клінічної фармації, фармакотерапії та медичної стандартизації);

- епідеміологія, діагностика, фактори ризику і патогенетичне обґрунтування лікування функціональних та орга-

нічних захворювань органів травлення у людей і на експериментальних моделях (кафедра біохімії);

- філософські, економічні та соціокультурні аспекти глобалістики і антиглобалістики в сучасному світі (кафедра філософії та економіки);

- моделювання фізико-хімічних процесів у біологічних і технічних системах (кафедра біофізики).

Наукова діяльність співробітників гуманітарних кафедр присвячена філософським проблемам медицини і фармації, полісвітоглядної свідомості як інтегративної основи національної духовної культури.

Вчені постійно висвітлюють результати проведених досліджень у монографіях, наукових статтях, методичних рекомендаціях, інформаційних листах, представляють увазі наукової спільноти на наукових конференціях національного та міжнародного рівнів. Вони також подають заявки на отримання авторських свідоцтв і патентів.

Утворення єдиного Європейського простору освітніх послуг (відповідно до Болонської декларації) актуалізувало проблему інтенсифікації наукової міжнародної співпраці для інтеграції фармацевтичної освіти й науки. Фармацевтичний факультет Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького бере активну участь у роботі Консорціуму східноєвропейських вищих навчальних закладів (Regional cooperation for health, science and technology (RECOOP) consortium) під егідою Cedars-Sinai medical center (м. Лос-Анджелес, США), який об'єднує медичні університети Угорщини, Румунії, Хорватії, Словаччини. Крім того, партнерами факультету є Університет Південної Данії (Оденсе), Познанський медичний університет ім. Кароля Марцінковського, Люблінський медичний університет ім. проф. Ф. Скубішевського, Медичний університет м. Лодзь, Гданський медичний університет (Польща). Зокрема, результатом співпраці з Познанським медичним університетом ім. Кароля Марцінковського (її ініціатором і організатором є проф. Луціюш Запрутко) стала публікація спільних статей у таких високореєтингових виданнях, як «Bioorganic and medicinal chemistry», «European journal of medicinal chemistry» та «Tetrahedron letters».

Фармацевтичний факультет має певний досвід у залученні грантової підтримки. Це стипендії Марії Кюрі (VI та VII Рамкові Програми ЄС, Early Stage Training), Польської комісії у справах ЮНЕСКО, гранти Міжнародного Вишеградського фонду та Фонду підтримки науки ім. Ю. М'яновського, Cedars-Sinai Medical Center.

Великий внесок у розвиток фармацевтичної освіти, покращення навчально-методичної і наукової діяльності, підготовку науково-педагогічних кадрів у різний час зробили завідувачі кафедр і професори факультету: Онуфрій Банах, Сергій Баранов, Ігор Борняк, Олена Владзімирська, Іван Гнідець, Володимир Гусяков, Федір Жогло, Віктор Журавльов, Георгій Карпенко, Іван Карпусь, Сергій Кирилюк, Йосип Комариця, Василь Крамаренко, Василь Кулицький, Віталій Курт-Умеров, Любов Ладна-Роговська, Анатолій Минка, Сергій Міскіджян, Володимир Музиченко, Роман Піняжко, Валентина Позднякова, Валентина Попова, Богдан Собчук, Енна Тарасова, Михайло Тимочко, Микола Туркевич, Микола Ушенко, Михайло Шлемкевич, Олександр Юрженко, Микола Яворський та інші.

Загалом на фармацевтичному факультеті підготовлено майже 12 тис. фахівців спеціальностей «Фармація» і «Клінічна фармація». Цей підрозділ Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького є одним із провідних в Україні.

КАФЕДРА БІОЛОГІЧНОЇ ХІМІЇ

ЗАВІДУВАЧ КАФЕДРИ

Скляр Олександр Якович

доктор медичних наук, професор,
академік Української академії наук,
заслужений професор ЛНМУ

ШТАТ КАФЕДРИ

Відповідальний за наукову роботу — к. б. н., доц.

І. С. Фоменко

Відповідальний за навчальну роботу — к. б. н., доц.

Т. М. Макаренко

ВИКЛАДАЧІ

Кандидати медичних наук, доценти *Т. І. Бондарчук, Л. І. Кобилінська та асистенти Н. Б. Панасюк, Х. М. Насадюк, кандидати біологічних наук — доц. Ю. М. Федевич, ст. викл. О. П. Хаврона, асистенти Л. П. Білецька, Д. О. Климишин, О. Є. Мазур, к. х. н. Н. М. Гринчишин.*

ІСТОРІЯ КАФЕДРИ

Кафедра біохімії заснована у 1894 р. при медичному факультеті Львівського університету проф. Владиславом Неміловичем (1863–1904), який у 1891 р. на запрошення Львівського університету приїхав з Відня працювати доцентом з фармакогнозії і водночас читав лекції з хімії. З 1906 до 1919 р. кафедрою керував проф. Станіслав Людвіг Філіп Бондзінський, який з 1919 р. завідував кафедрою фізіологічної хімії Варшавського університету, а також був організатором Академії медичних наук (Польща) і першим її президентом. Він налагодив велику наукову і педагогічну роботу. Результати наукових досліджень, проведених на кафедрі у цей період, були оприлюднені у наукових журналах Польщі і Німеччини. У 1919–1922 рр. кафедру очолював учений світового рівня, біохімік і патофізіолог, проф. Вацлав Морачевський — майбутній ректор Львівської академії ветеринарної медицини.

Протягом 1922–1941 рр. посаду завідувача обіймав відомий науковець Я. О. Парнас. Він швидко згуртував навколо себе молодих учених, серед яких були А. Клісецький, І. Геллер, В. Модзоловський, П. Остерн, Р. Клиmek, Т. Манн, Ю. Рейсс, Ц. Литвак-Манн, Б. Скаржинський, Т. Коржибський, І. Сенявський, Б. Собчук, Т. Барановський та ін. На кафедрі було створено біохімічну лабораторію і бібліотеку. «Школа професора Парнаса» здобула світове визнання, а Львівський інститут медичної хімії посів одне з перших місць серед провідних центрів біохімії. У майбутньому більшість учнів Я. О. Парнаса стали видатними біохіміками і очолили профільні кафедри та лабораторії: А. Клісецький — кафедру фізіології у Вроцлаві (Польща), академік Т. Барановський — кафедру біохімії у Вроцлаві, В. Модзоловський — кафедру біохімії у Гданську (Польща), І. Мохнацька — кафедру біохімії у Варшаві, В. Мейбаум — кафедру біохімії Вроцлавського університету (Польща), Т. Манн — кафедру біохімії у Кембриджі (Велико-

СКЛЯРОВ
Олександр Якович
Завідувач кафедри,
д. мед. н., проф.

британія), Б. Собчук — кафедру біохімії у Львівському медінституті. І. Геллер став академіком Польської академії наук і директором інституту біохімії у Варшаві.

Я. О. Парнас також був організатором і впродовж тривалого часу науковим керівником Хіміко-фармацевтичного інституту Львівського університету, а також діючого нині Львівського фармацевтичного заводу.

У 1939 р. кафедра біохімії була переведена до Львівського медичного інституту. З початком Другої світової війни проф. Я. О. Парнас перебував у евакуації у м. Уфа. З травня 1943 р. і до трагічної смерті у 1949 р. він очолював хімсектор Всесоюзного інституту експериментальної медицини (згодом реорганізованого в Інститут біологічної та медичної хімії АМН СРСР).

Під час війни на базі ЛДМІ були створені медичні фахові курси, на яких працював учень Я. О. Парнаса Б. А. Собчук, який став завідувачем кафедри біохімії у 1944 р. і керував нею майже 30 років. Досі кафедра об'єднувала курс неорганічної, органічної і фізичної хімії, які були відокремлені у кафедри органічної хімії (1947), неорганічної хімії (1949) і фізичної і колоїдної хімії (1965). В цей час тут працювали Г. В. Шиба, М. А. Бабак, В. П. Гусяков, С. Н. Голубова, О. П. Мельничук, Б. Ф. Сухомлінов, Р. М. Піняжко, Т. М. Гладішевська, С. С. Кирилюк, Я. С. Квятковська, М. Г. Іллініч, Ф. Н. Козленко, І. І. Литвин, Н. В. Саричева, М. Д. Луцик, О. В. Генік-Березовський, С. В. Захваткін. Кафедра активно співпрацювала з іншими підрозділами інституту — кафедрами загальної гігієни, терапії, шкірних хвороб, гінекології, фармакології, торакальної хірургії, анатомії, фізіології тварин ЛДУ та ін.

Учнями Б. А. Собчука стали І. В. Даценко, В. В. Попов, П. Ф. Попелюк, С. Р. Барвінський, Г. І. Мельник, І. Л. Германюк, М. І. Дубовий, Ю. М. Туркевич, С. Д. Булієнко, В. Р. Шевчук, І. В. Шостаківська, В. І. Вдовиченко, Г. В. Шиба, Я. С. Квятковська, Б. С. Мар'єнко, Д. М. Шиян. Під його керівництвом захистили дисертації майбутні викладачі кафедри біохімії — Т. М. Гладішевська, С. В. Захваткін, О. В. Генік-Березовський, М. П. Шлемкевич, М. Д. Луцик, Ле Тхі Тхао.

З 1974 р. кафедрою керував проф. М. П. Шлемкевич. У цей період тут працювали Ю. Д. Свистун, Л. С. Концевич, А. В. Петрух, Д. П. Бойків, І. П. Федорович, Н. В. Фартушок, У. В. Коник, Т. М. Макаренко, С. С. Кирилюк, І. А. Носенко, Я. М. Романишин, Р. С. Ясниський, О. Л. Іванків, Л. О. Лазаренко, Г. М. Швед. Онкологічна тематика стала визначальною. На кафедрі вивчали дію протипухлинних препаратів.

Протягом 1995–1998 рр. посаду завідувача обіймав проф. М. Ф. Тимочко. Цей короткий період характеризувався активною співпрацею з клінічними і теоретичними підрозділами медичного інституту. Співробітниками кафедри стали О. І. Терлецька і М. Ф. Томашевська.

З 1998 р. кафедрою біологічної хімії ЛНМУ імені Данила Галицького керує проф. О. Я. Скляр. До викла-

Колектив кафедри біологічної хімії. Зліва направо: перший ряд: Т. М. Макаренко, О. Я. Скляр, М. Д. Луцик; другий ряд: Г. З. Батюк, Г. М. Швед, Л. О. Лазаренко, О. Є. Мазур, Н. М. Гринчишин, Ю. М. Федевич; третій ряд: Л. І. Кобилінська, Н. Б. Панасюк, Т. І. Бондарчук, І. С. Фоменко, В. В. Кедьо, О. П. Хаврона, Л. П. Білецька. 2013 р.

дацького колективу ввійшли Л. І. Кобилінська, Т. І. Бондарчук, І. С. Фоменко, О. Є. Мазур, Н. М. Гринчишин, Н. Б. Панасюк, Х. М. Насадюк, Д. О. Климишин, Л. П. Білецька. Триває реорганізація навчального процесу: реформування викладання біохімії на медичному факультеті згідно кредитно-модульної системи, вводиться англomовне навчання для іноземних студентів, видаються навчальні посібники і підручники. Наукова діяльність проводиться у співпраці з Люблінським медичним університетом (Польща) та Навчально-науковим центром «Інститут біології» Національного університету імені Тараса Шевченка.

НАВЧАЛЬНА РОБОТА

На кафедрі викладають такі дисципліни, як «Біологічна хімія» (для студентів третього курсу фармацевтичного факультету стаціонарної та заочної форм навчання, фармацевтичного факультету за спеціальністю «Клінічна фармація»), «Біологічна та біоорганічна хімія» (для студентів другого року навчання медичного і стоматологічного факультетів), «Клінічна біохімія» (для студентів четвертого курсу фармацевтичного факультету спеціальності «Клінічна фармація» та клінічних ординаторів першого року навчання), «Функціональна біохімія» (елективний курс) (для студентів третього курсу фармацевтичного факультету спеціальності «Клінічна фармація»).

НАПРЯМИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У колі наукових інтересів викладачів кафедри біохімії — дослідження ролі прозапальних систем організму (ЦОГ–2/ПГ, 5-ЛОГ/ЛТ, iNOS/NO) у патогенезі захворювань травного тракту, зокрема виразкової хвороби шлунка, виразкового коліту, гострого панкреатиту тощо та їх взаємозв'язку із процесами ліпопероксидації у клітинах. Окремим напрямком наукової діяльності є вивчення

молекулярних механізмів розвитку метаболічних змін у травній системі за умов експериментального діабету та пошук шляхів їх корекції. Нині на кафедрі триває дослідження впливу антиоксидантних вітамінів С та Е і коротколанцюгових пептидів, зокрема мет- та лей-енкефалінів і тимогексину на процеси цитопротекції та ульцерогенезу у слизовій оболонці шлунка і товстої кишки.

ОСНОВНІ ЗДОБУТКИ КАФЕДРИ

На кафедрі підготовлено 11 докторів та 40 кандидатів наук. Одержано понад 50 авторських свідоцтв на винаходи.

За останні кілька років вивчена цитопротекторна дія даларгіна, вітамінів С та Е, тимогексину, L-аргініну, метоклопраміду, гастропепіну за умов активації або блокування NO-синтазної системи у взаємозв'язку з рівнем кровоплину і станом ензимів антиоксидантної системи. Досліджена секреторна функція шлунка за умов одночасного блокування різних рецепторів у слизовій оболонці шлунка в інтактних щурів та при експериментальній виразці шлунка.

Доведено існування тісного взаємозв'язку між NO- та ЦОГ-системами у формуванні ульцерогенних змін у слизовій оболонці шлунка і слизовій оболонці товстої кишки. Отримані результати обґрунтовують застосування під час лікування запальних процесів препаратів, які зможуть водночас блокувати iNOS, циклооксигеназу–2 та 5-ліпооксигеназу. Показана цитопротекторна дія олії амаранту за умов експериментального ульцерогенного коліту. Виявлені роль систем ЦОГ–2/простагландини, NO-синтази/нітрогену оксид, 5-ЛОГ/лейкотрієни за умов експериментального виразкового коліту та цукрового діабету.

За матеріалами досліджень видано низку монографій, серед яких: «Метаболічні аспекти формування кисневого гомеостазу в екстремальних станах» (М. Ф. Тимочко, О. П. Єлісеєва, Л. І. Кобилінська, І. Ф. Тимочко, 1998), «Периферійні механізми регуляції процесів цитопротекції у слизовій оболонці шлунка» (О. Я. Скляр, Т. І. Бондарчук, Ю. В. Мандрик, М. Є. Червінська, 2007), «Основи гастроентерології» (О. Я. Скляр, Є. Р. Косий, Є. Я. Скляр, 2011). Світ побачили підручники «Клінічна біохімія» (за ред. О. Я. Склярова. 2006), «Біологічна хімія з біохімічними методами дослідження» (О. Я. Скляр, Н. В. Фартушок, Л. Д. Сойка, І. С. Смачило, 2009) та 15 посібників. Упродовж 2005–2012 рр. працівники кафедри біологічної хімії опублікували 104 наукові статті (з них 88 у вітчизняних та 26 — у закордонних журналах).

Кафедра була співорганізатором багатьох конференцій, зокрема I–III міжнародних конференцій «Нейро-гуморальні та клітинні механізми регуляції процесів травлення», I–VII міжнародних Львівсько-Люблінських конференцій «Сучасні аспекти експериментальної та клінічної біохімії»,

5th International Symposium on cell/tissue injury and cytoprotection/ organoprotection (2008, Ялта), 4th International Scientific Conference «Advances in pharmacology and pathology of the digestive tract — 2012» (Київ).

НАУКОВА СПІВПРАЦЯ

Тривають спільні наукові дослідження та підготовка монографії з Навчально-науковим центром «Інститут біології» КНУ імені Тараса Шевченка. А в межах співпраці з кафедрою клінічної аналітики Люблінського медичного університету (завідувач — проф. Я. Сольський) проведено I–VII Львівсько-Люблінські міжнародні конференції з експериментальної та клінічної біохімії, видані навчальні посібники, відбулося стажування працівників.

КАФЕДРА БІОФІЗИКИ

ЗАВІДУВАЧ КАФЕДРИ

Личковський Едуард Іванович

кандидат технічних наук, доцент

ПІДАТ КАФЕДРИ

Відповідальна за наукову роботу — к. б. н.,

викл. **З. Я. Федорович**

Відповідальна за навчальну роботу — к. пед. н., доц.

М. А. Пайкури

Відповідальна за виховну роботу —

ст. викл. **Г. Я. Боднарчук**

ВИКЛАДАЧІ

Кандидати фізико-математичних наук — доц. **М. В. Вісьтак**, старші викладачі **Г. Я. Боднарчук**, **І. Я. Латка**, викладачі **Г. В. Галик**, **Л. М. Турянська**, **М. І. Драчук**, **Р. В. Фафула**, **О. М. Маланчук**, **С. М. Мандзинець**, **Н. Г. Макар**, **О. І. Гайдович**, старші лаборанти **С. Д. Кознарська**, **М. З. Нагайчук**, **лаб. М. С. Кашель**

ІСТОРІЯ КАФЕДРИ

На медичному факультеті Львівського університету самостійної кафедри біофізики не існувало. Викладання фізики забезпечували педагоги кафедри фізики. Серед обов'язкових дисциплін для першої групи студентів, які вивчали медицину протягом чотирьох семестрів, згідно з рішенням колегії професорів філософського і медичного факультетів Львівського університету від 30 січня 1896 р. була введена дисципліна «Експериментальна фізика», яку читали у другому семестрі, в кінці якого складали іспит.

Після заснування при Львівському університеті медичного факультету підготовка провізорів була виокремлена в самостійний курс «Studium farmaceutyczne» і здійснювалася при філософському факультеті цього навчального закладу. Згідно з програмою на першому курсі протягом 1869–1870 навчального року проф. Гандал викладав експериментальну фізику.

У 1939 р. в зв'язку з організацією Львівського медичного інституту було створено 19 кафедр,

серед яких і кафедра фізики. Тоді до її штату ввійшло дев'ятеро працівників: завідувач, доцент, троє асистентів, двоє старших лаборантів і двоє лаборантів. Протягом 1939–1941 рр. кафедру фізики очолював проф. А. Ластовецький, який загинув у роки німецької окупації.

Після звільнення Львова з 1945 до 1947 р. роботою кафедри керував доц. В. С. Міліанчук, а протягом 1947–1967 рр. — доц. В. О. Журавльов. У післявоєнні роки цей підрозділ інституту значно розширився і поповнився необхідною навчальною та науковою апаратурою. Було обладнано лабораторії для проведення занять студентів, створено лабораторії для наукової діяльності, які розміщувалися в адміністративному корпусі ЛДМІ по вул. Пекарській, 69.

Колектив кафедри вивчав різні властивості напівпровідників, зокрема, фотопровідність, вплив ультразвуку на фотопровідність напівпровідників, каталіз у напівпровідниках. Спільно з кафедрою гістології проводилася розробка методики заморожування та висушування тканин при низькій температурі, якою надалі користувалися фахівці багатьох лабораторій Радянського Союзу.

Важливі результати були одержані при дослідженні теплопровідності неметалічних порошків при високих температурах (роботи доц. М. І. Козака), які ввійшли до монографії з теплопровідності Т. К. Чудновського. Особливу увагу колектив кафедри приділяв вдосконаленню організації навчального процесу і методиці проведення практичних занять. У 1959 р. був виданий, а в 1966 р. перевиданий підручник із фізики доц. В. О. Журавльова для студентів вищих навчальних закладів медичного профілю.

Упродовж 1967–1978 рр. кафедру фізики ЛДМІ очолював доц. В. М. Кулицький. У 1967–1970 рр. до штату працівників увійшла молода генерація науково-педагогічних працівників — Г. І. Дригант, О. Й. Хома, Я. І. Михайлишин, Е. І. Личковський, П. Л. Свердан, Л. Ф. Ємчик, Н. В. Підзирайло, Л. І. Матвійчук. У той період це була одна з «наймолодших» кафедр медичного інституту. Основним напрямом наукових робіт були спектrophотометричні дослідження новосинтезованих сполук і речовин, створених на кафедрах фармацевтичної і органічної хімії.

У 1978 р. завідувачем став доц. В. О. Курт-Умеров. Вчені кафедри фізики почали займатися прогнозуванням і діагностикою технічних систем. Було підписано низку господарських тем з підприємствами Львова, а також проводилися спільні дослідження у сфері розпізнавання та моделювання складних образів в автоматизованих системах управління з Фізико-механічним інститутом ім. Г. В. Карпенка АН УРСР. При кафедрі нормальної фізіології функціонував окремий курс біофізики (завідувач — доц. В. Л. Кузьменко), який був приєднаний до кафедри фізики.

З 1986 р. кафедру очолює доц. Е. І. Личковський.

Зміст курсу фізики у медичних навчальних закладах змінювався через зростання ролі сучасних кількісних методів діагностики та різноманіття фізичної (електронної) медичної апаратури. У процесі нагромадження досвіду викладання курсу виникли умови для формування нової навчальної дисципліни — медичної та біологічної фізики, яка розглядає прикладні медичні аспекти фізики, біофізики та медичної апаратури.

ЛИЧКОВСЬКИЙ
Едуард Іванович
Завідувач кафедри,
к. тех. н., доц.

Викладачі кафедри біофізики. Зліва направо: перший ряд: Г. Я. Бондарчук, М. А. Пайкуш, Е. І. Личковський, М. В. Вісьтак, О. М. Маланчук; другий ряд: Г. В. Галик, С. Д. Кознарська, М. З. Нагайчук, О. І. Гайдович, Р. В. Фафула, Н. Г. Макар, І. Я. Лапка, М. І. Драчук, С. М. Мандзинець, М. С. Кашель, Л. М. Турянська. 2012 р.

НАВЧАЛЬНА РОБОТА

Викладачі кафедри біофізики читають такі дисципліни, як «Медична і біологічна фізика», «Біофізика», «Вища математика», «Фізичні методи аналізу та метрологія», «Фізика, математика, основи інформатики та обчислювальної техніки», а також проводять елективні курси за вибором для студентів першого і другого років навчання — «Європейський стандарт комп'ютерної грамотності» та «Сучасні проблеми біофізики». Ці предмети вивчають студенти медичного, фармацевтичного (денної та заочної форм навчання), стоматологічного факультетів, англomовного і підготовчого відділень, двох медичних коледжів. Навчання проводиться українською, російською та англійською мовами.

Співробітники кафедри розробили інтегровані за змістом лекційні курси і цикли лабораторних робіт. Студенти вивчає фізичні основи процесів в організмі людини, вплив фізичних чинників на його функціонування, методи фізичного та математичного моделювань у медицині.

Кафедра є опорною з біофізики і вищої математики серед споріднених кафедр вищих медичних і фармацевтичних закладів, на її базі проводяться координаційні наради завідувачів цих кафедр.

НАПРЯМИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Зараз викладачі та вчені кафедри виконують планову науково-дослідну роботу «Дослідження фізико-хімічних процесів у біологічних тканинах та технічних системах методами математичного моделювання». Співробітники проводять дослідження у галузі матеріалознавства, напівпровідникових наноструктур, кінетики транспортних систем, математичної обробки результатів у медицині і фармації. Вони здійснюють моделювання та вивчають фізико-хімічні процеси у біологічних тканинах і технічних системах; розробляють сучасні навчальні технології.

ОСНОВНІ ЗДОБУТКИ КАФЕДРИ

Вчені запропонували нові методики оцінки корозійно-втомної стійкості імплантантів у тканинах живого організму для впровадження їх в ортопедичних відділеннях закладів охорони здоров'я України.

На кафедрі біофізики отримано понад 20 авторських свідоцтв на винаходи. Підготовлено доктора і понад 17 кандидатів наук. За матеріалами наукових досліджень видано одну монографію, а також багато статей у міжнародних журналах та вітчизняних фахових виданнях.

Працівники кафедри підготували низку інших науково-методичних праць, зокрема: підручники «Фізика для медичних інститутів» (В. О. Журавльов, 1959), «Фізика» (В. О. Журавльов, 1966), «Медична і біологічна фізика» (Л. Ф. Ємчик, Я. М. Кміт, 2003), «Вища математика. Математичний аналіз і теорія ймовірностей» (П. Л. Свердан, 2008), «Вища математика. Теорія наукових досліджень» (Е. І. Личковський, П. Л. Свердан, 2012), посібники «Медична і біологічна фізика. Збірник задач і запитань» (Я. Й. Лопушанський, 2010), «Медична та біологічна фізика. Лабораторний практикум» (Е. І. Личковський, М. А. Пайкуш, З. Я. Федорович та ін., 2012), «Біофізичний словник» (Я. Й. Лопушанський, 2003).

НАУКОВА СПІВПРАЦЯ КАФЕДРИ

Кафедра фізики Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького співпрацює з Фізико-механічним інститутом ім. Г. В. Карпенка НАН України, Інститутом фізики НАН України, Львівським національним університетом імені Івана Франка, Національним університетом «Львівська політехніка», Дрогобицьким державним педагогічним університетом ім. І. Франка, Інститутом педагогіки НАН України, Саратовським державним технічним університетом (Росія), Люблінським технічним університетом (Польща), Жешувським технічним університетом (Польща).

КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ, БІОНЕОРГАНІЧНОЇ
ТА ФІЗКОЛОЇДНОЇ ХІМІЇ

ЗАВІДУВАЧ КАФЕДРИ

Огурцов Володимир Вікторович*кандидат фармацевтичних наук, доцент*

ПІТАТ КАФЕДРИ

*Відповідальний за наукову роботу — к. фарм. н.,**доц. В. В. Огурцов**Відповідальна за навчальну роботу — к. фарм. н.,**доц. О. В. Кленіна*

ВИКЛАДАЧІ

*Кандидати фармацевтичних наук — доценти Р. С. Гасс,**І. В. Драпак, О. М. Роман, асистенти Л. В. Панчак,**Т. І. Чабан, кандидати хімічних наук — доценти І. Я. Голос,**В. Й. Роговик, асист. О. І. Маршалок; асистенти Л. О. Бу-**рун, М. І. Сулима, О. З. Тимкевич, Т. І. Чабан, асп.**І. І. Олійник.*

ІСТОРІЯ КАФЕДРИ

Проведення досліджень у галузі хімії та викладання цієї дисципліни у Львівському університеті розпочалося у 1784 р. на новоствореній кафедрі природничої історії, організатором і першим керівником якої був проф. Антоній Гільтенбранд. Викладачі цього підрозділу читали лекції для студентів медичного та філософського факультетів і проводили наукові дослідження з математики, фізики, хімії, мінералогії, ботаніки та зоології. Упродовж 1784–1805 рр. хімію для студентів медичного факультету викладав доктор хімії та ботаніки, організатор першої хімічної лабораторії Бурхард Шіверек. Він досліджував мінеральні води Прикарпаття, пропрацював у Львівському університеті 21 рік, але своїх робіт не опублікував. З 1787 до 1805 р. у галузі хімії працював Балтазар Гакет, який провів аналіз подільських кремнеземів, карпатських залізних руд, мінеральних вод і солей.

У 1851 р. від кафедри природничої історії відділилася кафедра хімії, організатором і першим керівником якої був проф. Франц Плесс. Він вивчав властивості озону і деяких органічних речовин, відкрив пеларгонову кислоту, під час дослідження якої через нещасний випадок утратив зір. У 1852 р. Ф. Плесс створив хімічну лабораторію. У наступному році при філософському факультеті було відкрито фармацевтичне відділення, студенти якого впродовж першого курсу навчання студіювали на кафедрі хімії загальну та неорганічну хімію.

З 1857 р. кафедра хімії і хімічна лабораторія, які очолював проф. Леопольд Пібаль, розміщувалися на вулиці св. Миколая (тепер вул. М. Грушевського), 4. У цей період тут вивчали склад бориславської нафти, розпочалися перші дослідження у галузі електрохімії.

Протягом 1865–1872 рр. кафедрою хімії керував проф. Едвард

Ліннеман, який проводив дослідження в галузі органічної та фармацевтичної хімії. З 1872 р. посаду завідувача обіймав проф. Броніслав Радзішевські, основним напрямком діяльності якого було вивчення хімії органічних сполук. Крім цього, в коло його інтересів входила фізична хімія (явище хеміломінесценції органічних сполук) та хімія комплексних сполук.

У 1894 р. кафедра хімії була переміщена в новозбудований хімічно-мінералогічний корпус по вулиці Длугоша (тепер Кирила і Мефодія), 6, а в 1895 р. від неї відокремилася кафедра неорганічної хімії, першим керівником якої став учень Б. Радзішевського проф. Броніслав Ляхович. Викладачі новоствореного підрозділу читали курси неорганічної, аналітичної та фізичної хімії для студентів медичного, філософського і природничого факультетів. На кафедрі хімії проводилося вивчення хімії та технології переробки нафти, дослідження в галузі фізичної хімії і хімії комплексних сполук.

Після передчасної смерті проф. Б. Ляховича у 1903 р. підрозділ очолював проф. Станіслав Толчок, який керував ним до 1935 р. У цей час проводились наукові роботи з вивчення аналітичної хімії, електрохімії та фотохімії.

З 1938 р. кафедрою неорганічної хімії завідував проф. Владзімеж Тшебятівські, перші роботи якого присвячені застосуванню фізико-хімічних методів дослідження, здебільшого потенціометрії, для кількісного визначення металів у сталях, а також полярографічного методу.

У 1939 р. медичний факультет Львівського університету був реорганізований у Львівський державний медичний інститут, в складі фармацевтичного факультету якого була створена кафедра неорганічної, аналітичної і фізичної хімії, яка відтепер розміщувалася за адресою вул. Пекарська, 52. Її першим завідувачем був проф. Юзеф Геллер.

Під час німецької окупації міста викладання хімії для студентів проводилося на кафедрі загальної хімії, якою керував проф. Євген Вертипорох.

Після відновлення діяльності ЛДМІ у 1944 р. кафедрою загальної, неорганічної та аналітичної хімії завідував проф. Микола Туркевич, а в 1946–1949 рр. — проф. Яков Беркман. З 1950 до 1957 р. кафедрою загальної і неорганічної хімії очолював проф. Олександр Юрженко, а протягом 1957–1974 рр. — його учень доцент Володимир Гусяков.

Упродовж наступних 28 років кафедрою загальної і неорганічної хімії (а з 1987 р. — кафедрою загальної, біонеорганічної та фізколоїдної хімії) завідував проф. Анатолій Минка.

У 1965 р. на базі лабораторії фізичної і колоїдної хімії при кафедрі біохімії була заснована кафедра фізичної і колоїдної хімії. Її організатором і першим завідувачем був проф. Сергій Міскіджян, а протягом 1977–1987 рр. — доц. Сергій Кирилюк. У 1987 р. вона об'єдналася з кафедрою загальної і неорганічної хімії.

З 2002 р. кафедрою загальної, біонеорганічної та фізколоїдної хімії очолює учень проф. А. Минки доц. Володимир Огурцов.

ОГУРЦОВ
Володимир
Вікторович
Завідувач кафедри,
к. фарм. н., доц.

НАВЧАЛЬНА РОБОТА

Педагоги викладають такі предмети: «Медична хімія» (для студентів першого курсу медичного та стоматологічного факультетів), «Неорганічна хімія» (для студентів

Співробітники кафедри загальної, біонеорганічної та фізикоїдної хімії. Зліва направо: перший ряд: О. І. Маршалок, В. В. Огурцов, Л. О. Бурун; другий ряд: О. З. Тимкевич, М. І. Сулима, О. М. Роман; третій ряд: Т. І. Чабан, І. В. Драпак, Р. С. Гасс, В. Й. Роговик, І. Я. Голос, О. В. Кленіна. 2013 р.

першого курсу фармацевтичного факультету денної і заочної форм навчання за спеціальністю «Фармація», «Неорганічна хімія» (для студентів першого року навчання фармацевтичного факультету за напрямом «Клінічна фармація»), «Фізична і колоїдна хімія» (для студентів другого-третього курсів фармацевтичного факультету денної і заочної форм навчання за спеціальністю «Фармація»), «Фізична колоїдна хімія» (для студентів другого-третього років навчання фармацевтичного факультету за напрямом «Клінічна фармація»).

НАПРЯМИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Основними напрямками наукової роботи кафедри є: розробка методик стандартизації лікарських засобів із використанням фізико-хімічних методів дослідження (ІЧ- та УФ-спектроскопія, фотоколориметрія, вольтамперометрія, газова хроматографія, потенціометрія тощо) та визначення мікрокількостей токсичних газів у повітрі; проведення QSAR та QSPR-аналізу новосинтезованих сполук із застосуванням молекулярного моделювання; синтез та дослідження біологічної активності конденсованих похідних на основі 4-іміногіазолідону–2.

ОСНОВНІ ЗДОБУТКИ КАФЕДРИ

Зусиллями викладачів кафедри опрацьовано склад і технологію двох лікарських форм «Меркаптодімекс» та «Меркабен» (які були затверджені Головним ветеринарним управлінням Міністерства сільського господарства і продовольства України як лікарські засоби для ветеринарної медицини), а також створено новий нормативний лікарський засіб «Глуталіт». Вони розробили методики стандартизації багатьох лікарських засобів із використанням фізико-хімічних методів дослідження та способи вилучення токсичних газів (монооксиду вуглецю, оксидів азоту та сірки, алканів) із повітря шляхом застосування модифікованих цеолітів та також методики газохроматографічного визначення об'єму токсичних газів у повітрі.

За період існування кафедри загальної, біонеорганічної та фізикоїдної хімії її співробітники отримали 15 авторських свідоцтв та більше 20 патентів України на винаходи, опублікували кілька сотень наукових праць у вітчизняних та закордонних наукових виданнях. Серед найважливіших робіт – підручники, довідники, методичні рекомендації, перекладена література: «Практикум з фізичної і колоїдної хімії» (Ф. Н. Козленко, С. П. Міскіджян, 1965), «Краткое введение в современную теорию кислот и оснований» (С. П. Міскіджян, 1966), «Полярнография лекарственных препаратов» (С. П. Міскіджян, Л. П. Кравченко, 1969, 1973),

«Электрохимия неводных ионогенных систем, образованных из неэлектролитов» (С. П. Міскіджян, 1970), «Введение в современную теорию кислот и оснований» (С. П. Міскіджян, А. Д. Гарновський, 1979), «Фізична та колоїдна хімія» (А. С. Мороз, А. Г. Ковальова, 1994), «Збірник тестових завдань з біонеорганічної, фізичної та колоїдної хімії» (Д. Д. Луцевич, А. Ф. Минка, А. С. Мороз, Л. П. Яворська, В. В. Огурцов, 1995), «Аналітична хімія» (Д. Д. Луцевич, А. С. Мороз, О. В. Грибальська, В. В. Огурцов, 2003), «Медична хімія» (А. С. Мороз, Д. Д. Луцевич, Л. П. Яворська, 2006, 2008), «Біофізична та колоїдна хімія» (А. С. Мороз, Д. Д. Луцевич, В. В. Огурцов та ін., 2007), «Аналітична хімія» (Д. Д. Луцевич, А. С. Мороз, О. В. Грибальська, 2009).

На базі кафедри проводиться Західноукраїнський симпозіум з адсорбції і хроматографії (1997, 2000, 2003).

Тут було виконано і захищено близько 20 дисертаційних робіт.

КАФЕДРА КЛІНІЧНОЇ ФАРМАЦІЇ, ФАРМАКОТЕРАПІЇ ТА МЕДИЧНОЇ СТАНДАРТИЗАЦІЇ

ЗАВДУВАЧ КАФЕДРИ

Зіменковський Андрій Борисович

доктор медичних наук, професор, академік Академії наук вищої освіти України та Української академії наук, член Центрального формулярного комітету МОЗ України, координаційної науково-методичної ради МОЗ України з післядипломної освіти, Європейського товариства клінічних фармацевтів (ESCP), експерт ДП «Державний експертний центр» МОЗ України, visiting professor Львівського медичного університету (Польща).

ШТАТ КАФЕДРИ

Відповідальна за навчальну роботу – к. фарм. н., доц. О. І. Лопатинська

Відповідальна за наукову роботу – к. фарм. н., асист. Т. Б. Ривак

Відповідальний за лікувальну роботу — к. мед. н.,

доц. А. Л. Федущак

Відповідальний за організацію навчання інтернів, лікарів,

провізорів та клінічних провізорів — магістр держ. упр.,

асист. А. Я. Коваль

ВИКЛАДАЧІ

Кандидати фармацевтичних наук — доц. О. Р. Левцицька,

асистенти О. М. Черпак, Х. І. Макух; кандидати медичних

наук — доц. А. А. Невзгода, асистенти Т. М. Федоришин,

І. М. Копійчук; кандидат наук з державного управління та

теології, доц. І. І. Фуртак, асистенти Ю. С. Настюха,

О. М. Непийвода, Р. А. Чайківський, О. Ю. Гордничка,

М. М. Заяць, М. Б. Бурбан, К. В. Костяна, Т. В. Єремеева.

ІСТОРІЯ КАФЕДРИ

Кафедра заснована 1 лютого 2004 р. та є наймолодшим клінічним підрозділом університету. Її відкриття зумовлене необхідністю гармонізації та уніфікації підходів до викладання базових клінічних і низки професійно-орієнтованих дисциплін для фахівців нового типу — клінічних провізорів. Перший набір спеціалістів такого профілю у ЛНМУ імені Данила Галицького був здійснений у 2001 р. Кафедра є профільною на до- та післядипломному етапах навчання клінічних провізорів і провізорів у Західному регіоні України. Крім того, вона здійснює післядипломну підготовку лікарів усіх спеціальностей з питань раціональної фармакотерапії, клінічної фармації та менеджменту якістю в охороні здоров'я. Унікальність кафедри полягає в тому, що вона — єдина в Україні і на теренах СНД структура, де об'єднано викладання клінічної фармації, фармакотерапії, а також вперше введено медичну стандартизацію.

Очолює кафедру її організатор — проф. А. Б. Зіменковський. Колектив сформували професіонали, представники різних медико-фармацевтичних спеціальностей: організатори охорони здоров'я, хірурги, кардіологи, пульмонолог, анестезіолог, гінеколог та провізори. Їхніми зусиллями розроблено програми 20 навчальних дисциплін, які вивчають студенти спеціальностей «Клінічна фармація» та «Фармація» (зокрема й англomовного відділення і заочної форми навчання), студенти усіх медичних спеціальностей, а також програми навчальних і виробничих практик, інший дидактичний матеріал.

З ініціативи кафедри такі дисципліни, як «Основи медичної стандартизації», «Основи клінічних знань», «Основи організації охорони здоров'я та медичне страхування», «Інформаційні технології у фармації», були введені у навчальний план підготовки клінічних провізорів вперше в Україні (останній предмет також уперше запроваджений для провізорів).

Кафедра клінічної фармації, фармакотерапії та медичної стандартизації є опорною із дисциплін «Основи клінічної медицини», «Фармакотерапія» та «Основи медичної стандартизації»

ЗІМЕНКОВСЬКИЙ
Андрій Борисович
Завідувач кафедри,
д. мед. н., проф.

(спеціальність «Клінічна фармація»), «Фармакотерапія з основами фармакокінетики» (напряв «Фармація») та з інтернатури (спеціальність «Клінічна фармація»). Вона співпрацює з вищими навчальними медичними (фармацевтичним) закладами, які готують клінічних провізорів, у сфері оптимізації та уніфікації програм підготовки.

Починаючи з 2006 р. на кафедрі здійснюється післядипломне навчання інтернів за спеціальностями «Клінічна фармація», «Загальна фармація» (суміжний курс «Клінічна фармація»), а з 2010 р. — лікарів-інтернів усіх медичних спеціальностей (суміжний курс «Основи медичної стандартизації»). З 2010 р. вона готує лікарів різних спеціальностей з питань раціонального використання лікарських засобів у фармакотерапії, управління якістю в охороні здоров'я та медичної стандартизації. З 2012 р. тут проводиться передатестаційний цикл для фахівців за фахом «Клінічна фармація».

У 2008 р. кафедра ініціювала створення наукового журналу «Клінічна фармація, фармакотерапія та медична стандартизація», який був внесений до переліку фахових видань ВАК України (тут можуть публікуватися результати дисертаційний за спеціальностями «Медичні науки» та «Фармацевтичні науки»). Це унікальне наукове видання має на меті об'єднати і гармонізувати зусилля фахівців різних медичних напрямків (клініцистів, клінічних провізорів, провізорів, організаторів охорони здоров'я) та презентувати дослідження у галузі фармації і суміжних медичних дисциплін. Журнал є першим періодичним виданням у 160-річній історії фармацевтичного факультету ЛНМУ імені Данила Галицького.

У 2011 р. на кафедрі було відкрито музейний куточок «Історична модель Галицької аптеки», експонати якого представляють різні періоди розвитку фармації, історію університету, медичної та фармацевтичної практики, науки, освіти, лікознавства. Тематичні стенди використовують під час вивчення студентами історії медицини та фармації, а також для відпрацювання практичних навичок із надання фармацевтичної опіки пацієнтам в умовах реальної аптечної практики.

НАВЧАЛЬНА РОБОТА

Педагоги кафедри викладають такі навчальні дисципліни: «Історія медицини» (для першокурсників медичного і стоматологічного факультетів), «Історія медицини та фармації» (для першокурсників фармацевтичного факультету денної і заочної форм навчання), «Інформаційні технології у фармації» (для студентів перших-других курсів фармацевтичного факультету спеціальності «Фармація» (денна і заочна форми навчання) та «Клінічна фармація»), «Основи клінічної медицини» (для студентів другого, третього і четвертого курсів фармацевтичного факультету напряму підготовки «Клінічна фармація»), «Клінічна фармакологія» (для студентів четвертого року навчання фармацевтичного факультету спеціальності «Клінічна фармація»), «Фармакоэкономика» (для студентів четвертого курсу фармацевтичного факультету напрямів «Фармація» (денна та заочна форми навчання) та «Клінічна фармація»), «Фармакотерапія» (для студентів четвертого року навчання фармацевтичного факультету спеціальності «Клінічна

*Колектив кафедри клінічної фармації, фармакотерапії та медичної стандартизації.
Зліва направо: перший ряд: А. Я. Коваль, О. І. Лопатинська, А. Б. Зіменковський, О. Р. Левицька,
О. М. Черпак; другий ряд: І. І. Фуртак, О. Ю. Городничка, Р. А. Чайківський, О. Б. Борецька,
Т. Б. Ривак, Х. І. Макух, М. М. Заяць, Ю. С. Настюха, А. Л. Федущак, К. В. Костяна,
Т. М. Федоршин, 2013 р.*

фармація»), «Фармакотерапія з основами фармакокінетики» (для студентів четвертого курсу фармацевтичного факультету спеціальності «Фармація» денної та заочної форм навчання), «Клінічна фармація» (для студентів четвертого-п'ятого курсів фармацевтичного факультету напряму підготовки «Фармація» денної та заочної форм навчання), «Фармацевтична опіка» (для студентів п'ятого курсу фармацевтичного факультету спеціальності «Клінічна фармація»), «Клінічне вивчення лікарських засобів», «Основи організації охорони здоров'я та страхової медицини», «Основи медичної стандартизації» (для студентів п'ятого року навчання фармацевтичного факультету напряму підготовки «Клінічна фармація»). Вони також читають елективні курси: «Фармацевтичні аспекти алкоголізму, наркоманії та токсикоманії» (для студентів третього курсу фармацевтичного факультету спеціальності «Фармація»), «Використання лікарських засобів у клінічній практиці» (для студентів п'ятого року навчання фармацевтичного факультету напряму підготовки «Клінічна фармація»), «Пробіотики та пробіотикотерапія в інфекційній патології» (для студентів третього курсу фармацевтичного факультету спеціальності «Клінічна фармація»), «Вікові аспекти фармакотерапії та побічна дія ліків» (для студентів п'ятого року навчання фармацевтичного факультету напряму «Клінічна фармація»). Проводиться спеціалізація «Використання лікарських засобів у клінічній практиці» (для студентів п'ятого курсу фармацевтичного факультету спеціальності «Фармація» денної та заочної форм навчання).

На кафедрі здійснюється післядипломна підготовка інтернів за фахом «Клінічна фармація», «Загальна фармація» (суміжний курс «Клінічна фармація») та всіма іншими медичними спеціальностями (суміжний курс «Основи медичної стандартизації»).

На кафедрі на курсах тематичного вдосконалення підвищують кваліфікацію лікарі різних спеціальностей за напрямками тематичного вдосконалення: «Управління якістю в охороні здоров'я та медична стандартизація», «Раціональна фармакотерапія і фармацевтична опіка

в терапії», «Раціональна фармакотерапія та фармацевтична опіка в педіатрії», «Раціональна фармакотерапія і фармацевтична опіка у хірургії й онкології», «Раціональна фармакотерапія та фармацевтична опіка в акушерстві і гінекології», «Раціональна фармакотерапія та фармацевтична опіка у стоматології», «Раціональна фармакотерапія та фармацевтична опіка в аптечних закладах».

Для забезпечення високого рівня підготовки майбутніх фахівців на кафедрі клінічної фармації, фармакотерапії та медич-

ної стандартизації використовують сучасні інтерактивні методи викладання навчальних дисциплін (зокрема філми та програми), всі лекції читають у форматі мультимедійних презентацій, система поточного та підсумкового контролю знань студентів повністю автоматизована, функціонує спеціально обладнаний комп'ютерний клас. Студенти мають можливість користуватися інтернет-ресурсами в режимі on-line (налагоджено Wi-Fi доступ до інтернету), бібліотекою періодичних видань (75 найменувань), підручників та посібників (1250), а також їх електронною базою (225 ресурсів). Окрім того, для опанування практичних навичок студенти та інтерни беруть участь у клінічних обходах, мають можливість ознайомитися з медичною базою тощо.

НАПРЯМИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Наукова робота кафедри клінічної фармації, фармакотерапії та медичної стандартизації базується на виконанні затвердженої державної науково-дослідної теми «Роль і місце клінічного провізора у покращенні якості надання медичної допомоги населенню України».

Серед головних напрямів наукових досліджень — менеджмент якості в охороні здоров'я України шляхом системного розвитку медичної стандартизації; раціональна та доказова фармакотерапія поширених захворювань і станів; модель фармацевтичної опіки в раціональній нутріціології; історичні аспекти розвитку фармації, клінічної фармації, фармакології, клінічної фармакології; медична і фармацевтична термінологія та історія інформації про ліки; раціональна і доказова фітотерапія поширених захворювань та станів; моделювання діяльності клінічного провізора в системі охорони здоров'я України; раціональний фармацевтичний менеджмент у хворих на метаболічний синдром; раціональне забезпечення лікарськими засобами закладів охорони здоров'я України на засадах впровадження національної формулярної системи; моделювання якості фармацевтичної діяльності за принципами ISO 9000; лікопов'язані проблеми та способи їх виявлення; діяльність клінічного провізора в системі фармакологічного нагляду

та її оптимізація у вітчизняній медичній галузі; моделювання діяльності приватного сектору охорони здоров'я України у частині підвищення якості надання медичних послуг; профілактика медикаментозної алергії *in vitro*.

Відтак, дотично до цих проблем виконуються студентські наукові дослідження, спрямовані на розробку, вдосконалення й апробацію у реальній клінічній практиці моделей діяльності клінічного провізора та покращення якості фармакотерапії.

ЛКУВАЛЬНА РОБОТА

Співробітники кафедри надають фахову об'єктивну інформацію про лікарські засоби та їх застосування лікарям, середньому медичному персоналу, провізорам, пацієнтам та їхнім рідним, відвідувачам аптекних закладів; здійснюють експертизу якості фармакотерапії (ретроспективну, проспективну) за листками лікарських призначень (стаціонар) та рецептами (поліклініка, аптека). Відображенням основ фахової діяльності клінічного провізора є: фармацевтична опіка (індивідуальна та колективна); висновки клініко-фармацевтичної експертизи; опрацювання клініко-фармацевтичних повідомлень (друковане видання, електронна розсилка через e-mail, стендова інформація); методична консультативна допомога в опрацюванні локальних клінічних протоколів (маршрутів пацієнтів), локальних формулярів лікарських засобів закладів охорони здоров'я.

Важливі складові клінічної роботи — проведення тематичного клініко-фармацевтичного аудиту у відділеннях хірургічного профілю; пошук та усунення ліко-пов'язаних проблем, відпрацювання підходів до раціональної (доказової) фармакотерапії; системні дослідження фармакотерапевтичного супроводу раннього післяопераційного періоду, фармакотерапії при шлунково-кишкових кровотечах, гнійно-септичних та нейрохірургічних захворюваннях; експертиза обґрунтованості раціонального вибору фармакотерапії із застосуванням нестероїдних протизапальних лікарських засобів, виявлення ліко-пов'язаних проблем у лікуванні хворих кардіологічного, пульмонологічного, неврологічного, гінекологічного профілів; моніторинг раціонального використання лікарських засобів для попередження ускладнень та поліпрагмазії, зниження частоти побічних реакцій внаслідок можливої взаємодії чи небажаної дії ліків, раціонального використання ресурсів лікарень.

ОСНОВНІ ЗДОБУТКИ КАФЕДРИ

Викладачі й науковці кафедри клінічної фармації, фармакотерапії та медичної стандартизації постійно займаються пошуком шляхів підвищення якості надання медичної (фармацевтичної) допомоги, впровадження яких у практику охорони здоров'я дозволить оптимізувати витрати, пов'язані з фармакотерапією, гарантувати її раціональність та безпеку, попередити виникнення небажаних реакцій і взаємодій лікарських засобів, сприятиме досягненню дієвості формулярної системи. Останній напрямок є стратегічним у розвитку охорони здоров'я України.

Співробітники кафедри опрацювали (з урахуванням чинної нормативно-правової бази) організаційно-методичні засади створення та діяльності клініко-фармацев-

тичної служби в аптечних закладах України, спрямовані на забезпечення управління та координацію діяльності клінічного провізора в аптечному закладі, організацію його співпраці з іншими фахівцями галузі для підвищення якості, ефективності та безпеки медикаментозного процесу, зокрема фармакотерапії. Апробовано методологію здійснення доказового пошуку інформації про ліки для оптимізації й удосконалення роботи клінічного провізора в процесі раціоналізації фармакотерапії, а також створення підґрунтя відмови від немотивованого та безсистемного підходу до призначення і застосування лікарських засобів. Запропоновано систему терапевтичного обміну синтетичного лікарського засобу на рослинний з метою підвищення безпеки фармакотерапії з використанням системи оцінки потенційних ліко-пов'язаних проблем.

На прикладі оцінки раціональності фармакотерапії при певних нозологіях (нешпитальна пневмонія, метаболічний синдром, ішемічний інсульт, бронхіальна астма, цукровий діабет II типу, ревматоїдний артрит, ішемічна хвороба серця, артеріальна гіпертензія тощо) продемонстровано шляхи оптимізації медикаментозної політики закладів охорони здоров'я, включно із використанням сучасного клініко-економічного, фармакоеконічного аналізу та даних доказової медицини. Для оцінювання якості лікарських призначень фармакотерапії хворих різного профілю проаналізовано медичну документацію (листки лікарських призначень, карти стаціонарних та амбулаторних пацієнтів, рапорти повідомлення про побічну дію лікарських засобів) і виявлено понад 9 тис. ліко-пов'язаних проблем, що стали передумовою та основою для розробки бази даних.

Зусиллями працівників кафедри створено методичку документування системи управління якістю за стандартом ISO 9001 в аптечному закладі, що дозволяє затвердити раціональний та результативний порядок виконання усіх дій, робіт, операцій у межах управлінських, виробничих і допоміжних процесів. Це надасть можливість керівництву зробити діяльність аптечного закладу ефективнішою та підвищити якість фармацевтичної допомоги.

Вперше в Україні опрацьовано модель роботи клінічного провізора у межах фармакологічного нагляду, зокрема через оцінку повідомлень про побічну реакцію лікарських засобів. Також обґрунтовано роль фахівців такого профілю в системі медичної стандартизації України. Розроблено модель роботи клінічного провізора під час опрацювання протоколів надання медичної допомоги, локальних формулярів.

На кафедрі підготовлено та впроваджено в практику охорони здоров'я 13 методичних рекомендацій із грифом МОЗ України, 15 інформаційних листів, сім клініко-фармацевтичних повідомлень; одержано понад 20 свідоцтв на авторське право, вісім патентів на корисні моделі та винаходи. Крім того, викладачі опублікували понад 600 тез у матеріалах міжнародних і вітчизняних з'їздів, конгресів, науково-практичних конференцій, оприлюднили низку доповідей на наукових форумах як в Україні, так і за кордоном, видали багато монографій, підручників посібників, статей. Тут захищено три докторські та чотири кандидатські дисертації.

Фрагменти науково-дослідної роботи кафедри були використані під час опрацювання Концепції управління якістю медичної допомоги у галузі охорони здоров'я в Україні, Галузевої програми стандартизації медичної допомоги, протоколів надання фармацевтичної опіки провізорами (фармацевтами), Уніфікованої методики з розробки клінічних настанов, медичних стандартів, уніфікованих клінічних протоколів медичної допомоги, локальних протоколів медичної допомоги (клінічних маршрутів пацієнтів) на засадах доказової медицини. Працівники кафедри також є співрозробниками I–V випусків Державного формуляру лікарських засобів.

Протягом чотирьох років (2007–2009, 2012) кафедра клінічної фармації, фармакотерапії та медичної стандартизації посідає перше місце серед усіх кафедр фармацевтичного факультету. Крім того, вона отримала диплом у номінації «За вагомий внесок у розвиток сучасної медицини України» у межах Всеукраїнського проекту «Літопис досягнень сучасної медицини. Сучасна медицина та охорона здоров'я України».

НАУКОВА СПІВПРАЦЯ

Кафедра бере участь у багатьох галузевих і державних проектах та програмах у межах співпраці з Державним експертним центром МОЗ України.

Для проведення наукових досліджень та обміну досвідом у сфері розвитку клінічної фармації в країнах ЄС кафедра бере участь у таких міжнародних проектах, як:

- транскордонний польсько-білорусько-український проект у межах програми на 2007–2013 рр. «Zdrowie priorytetem. Partnerstwo uniwersytetow medycznych Polski i Ukrainy na rzecz podniesienia jakosci opieki medycznej pogranicza polsko-ukrainskiego» спільно із Люблінським медичним університетом (грант на суму 680 тис. євро);

- регіональна програма розвитку малого підприємництва у Львівській області в рамках FP7 «Health» (2007–2013);

- освітній проект Pharmine WP7 у межах науково-освітньої програми «Tempus IV» щодо модернізації системи вищої освіти у країнах Євросоюзу;

- спільний проект ВООЗ та МОЗ України з дослідження цін на антиретровірусні, протитуберкульозні, гіпотензивні й інші лікарські засоби.

Налагоджена співпраця кафедри з Познанським медичним університетом ім. Кароля Марцінковського, Люблінським медичним університетом (Польща), Європейським товариством клінічних фармацевтів (ESCP), RECOOP-консорціумом (Regional cooperation for health, science and technology).

Викладачі постійно вдосконалюють свій професійний рівень шляхом стажувань, зокрема й за кордоном — у Великобританії (2012), Бельгії (2007), Польщі (2006–2013), Словаччині (2006). Вони пройшли низку спеціалізованих стажувань у клініках США (1990, 2002), Румунії (1998), Іспанії (2004–2005), Великобританії (2012), а також на фармацевтичних підприємствах у Польщі (2004–2005).

Співробітники кафедри є членами Європейського товариства клінічних фармацевтів (проф. А. Б. Зіменковський, доц. О. І. Лопатинська) та стипендіатами ЮНЕСКО (доц. О. І. Лопатинська, асист. Х. І. Макух).

КАФЕДРА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЕКОНОМІКИ ФАРМАЦІЇ

ЗАВДУВАЧ КАФЕДРИ

Громовик Богдан Петрович

доктор фармацевтичних наук, професор
ШТАТ КАФЕДРИ:

Відповідальна за наукову роботу — к. фарм. н., доц. **О. Р. Левицька**

Відповідальні за навчальну роботу — к. фарм. н., доц.

І. Я. Гродецька, к. фарм. н., ст. викл. **К. І. Дорикевич**

Відповідальні за роботу з провізорами-інтернами — кандидати фармацевтичних наук,

доценти **О. В. Парамош**, **У. Я. Янишин**

ВИКЛАДАЧІ

Кандидати фармацевтичних наук — доценти **А. Й. Дацко**,

Н. Б. Ярмо, **О. М. Корнієнко**, **Н. Л. Ханик**, асистенти

Д. Т. Грушковська, **А. В. Горілік**; асистенти **І. Л. Чухрай**,

Я. О. Гром, **С. Є. Прокіп**, **І. П. Пузанова**

НАВЧАЛЬНО-ДОПОМІЖНИЙ ПЕРСОНАЛ:

Старші лаборанти **Б. С. Герінович**, **І. С. Герасімова**,

М. В. Бобко, **Н. М. Левицька**, лаборанти **О. В. Леськів**,

М. Р. Копії.

ІСТОРІЯ КАФЕДРИ

Викладання організації фармацевтичної справи як окремої науки розпочалося у 1948 р. на кафедрі організації охорони здоров'я (завідувач — доц. С. З. Ткаченко). З 1953 р. цю дисципліну читав колишній керівник Львівського аптечного управління **Л. С. Крилов**, який започаткував роботу з організації у місті музею історії розвитку аптечної справи.

Як самостійний підрозділ кафедра організації фармацевтичної справи була створена 19 вересня 1964 р. після відокремлення однойменного курсу від кафедри організації охорони здоров'я та курсу медичного товарознавства від кафедри технології лікарських форм і галенових препаратів. В. о. завідувача кафедри була призначена доц. **С. Л. Воскобойник**, асистентами працювали **А. С. Мацяк**, **Н. І. Сінгалевич**, **П. Д. Кураш**. Для новоствореної кафедри було виділено приміщення у навчальному корпусі медичного інституту по вул. Зелена, 12. У цей період до педагогічного колективу ввійшли нові працівники — **А. М. Новикевич** і **Б. Л. Парновський**.

Становлення та розвиток цього підрозділу інституту тісно пов'язані з ім'ям видатного українського вченого, д. фарм. н., проф. **Р. М. Піняжка**, який очолював кафедру протягом 1968–1983 рр. Автор 150 наукових та навчально-методичних праць, трьох монографій і підручника, він за кілька років створив наукову школу організаторів фармації, а кафедра була затверджена як опорна з дисципліни «Організація та економіка фармації» для всіх вищих навчальних закладів СРСР, які готували провізорів (у Москві, Ленінграді, Курську, Рязані, П'ятигорську, Пермі, Тбілісі, Алма-Аті, Єревані, Баку, Кишиневі, Харкові, Запоріжжі). Дидактичні напрацювання вченого були втілені у програмі та методичному забезпеченні нової навчальної дисципліни «Основи і методи управління в фармації», а також в однойменному навчальному посібнику, який став базовим для подальших навчальних видань з управління у фармації.

Р. М. Пиняжко також був співзасновником Всесоюзної школи організаторів фармацевтичної справи.

З 1964 р. на кафедрі функціонує студентський науковий гурток.

На початку 70-х рр. ХХ ст. кафедрі було надано приміщення на другому поверсі новозбудованого теоретичного корпусу, а в 1991 р. — на третьому поверсі корпусу навчально-виробничої аптеки. До викладацького колективу ввійшли О. Л. Гром, О. М. Ривак, І. Т. Корчинський, А. Й. Дацко, С. І. Терещук, Д. В. Дикун.

Протягом 1983–2012 рр. кафедрою завідував проф. О. Л. Гром — автор більше 300 наукових та навчально-методичних праць, серед яких підручник, навчальні посібники, монографії. За період керівництва цього вченого тут почали працювати викладачі Б. П. Громовик, В. С. Комар, Г. Д. Гасюк, Н. Б. Ярکو, О. О. Михайлик, І. Я. Городецька, О. Р. Левицька, О. М. Корнієнко, Д. Т. Садова, Н. Л. Герболка, І. Л. Чухрай, Я. О. Гром, О. І. Дацко.

У 2012 р. обов'язки завідувача виконував доц. А. Й. Дацко. Він є автором 150 наукових і навчальних методичних праць, зокрема двох монографій, навчального посібника та двох довідників. Наприкінці року кафедру організації та економіки фармації очолив проф. Б. П. Громовик. У його науковому доробку — понад 440 наукових і навчальних методичних праць (серед них — чотири монографії, п'ять підручників, 13 навчальних посібників, довідник).

Унаслідок реорганізації навчального процесу з інтернатури за спеціальністю «Загальна фармація» до педагогічного колективу кафедри увійшли нові працівники — О. В. Парамош, У. Я. Янишин, К. І. Дорикевич, А. В. Горілік, С. Є. Прокіп.

НАВЧАЛЬНА РОБОТА

На кафедрі проводяться заняття зі студентами фармацевтичного факультету за спеціальностями «Фармація» (денне та заочне відділення) і «Клінічна фармація», а також із провізорами-інтернами за фахом «Загальна фар-

ГРОМОВИК
Богдан Петрович
Завідувач кафедри,
д. фарм. н., проф.

мація». Вона забезпечує додипломну підготовку провізорів за дисциплінами «Організація та економіка фармації», «Менеджмент і маркетинг у фармації», «Медичне та фармацевтичне товарознавство», «Фармацевтичне правознавство», «Етика та деонтологія у фармації», «Охорона праці у фармації», та спеціалізаціями «Організація регулювання діяльності підприємств фармацевтичної галузі», «Дослідження фармацевтичного ринку».

Викладачі керують дипломними і магістерськими роботами та навчально-виробничими практиками: ознайомчою (з організації та економіки фармації), виробничими (з організації та економіки фармації, з менеджменту та маркетингу у фармації), зі спеціалізації, додипломною практикою у студентів заочної форми навчання. Вони також проводять післядипломну підготовку провізорів за первинною спеціалізацією (інтернатура) «Загальна фармація», а також здійснюють організаційно-методичне керівництво заочною інтернатурою у Західному регіоні України.

На кафедрі видано підручники: «Менеджмент у фармації» (О. Є. Кузьмін, Б. П. Громовик, Г. Д. Гасюк, О. Р. Левицька, О. Г. Мельник, 2005, 2009), «Менеджмент і маркетинг у фармації» (Б. П. Громовик, Г. Д. Гасюк, О. Р. Левицька, 2008), «Організація та економіка фармації» (Б. П. Громовик, С. І. Терещук, І. Л. Чухрай, 2009), «Нормативно-правове регулювання діяльності біотехнологічних і фармацевтичних виробництв» (М. В. Стасевич, А. М. Кричківська, Б. П. Громовик, Д. Б. Баранович, О. М. Корнієнко, В. П. Новіков, 2011); навчальні посібники: «Основи і методи управління в фармації» (Р. М. Пиняжко, Б. Л. Парновський, О. Л. Гром, А. Й. Дацко, 1986), «Фармацевтичний маркетинг» (Б. П. Громовик, Г. Д. Гасюк, Л. А. Мороз,

Викладачі кафедри організації та економіки фармації. Зліва направо: О. Р. Левицька, Н. М. Левицька, О. В. Леськів, М. Р. Копій, Я. О. Гром, І. С. Герасімова, А. Й. Дацко, Н. Б. Яркі, І. Я. Городецька, І. Л. Чухрай, Б. С. Гериневич, О. М. Корнієнко, Д. Т. Грушківська. 2013 р.

Н. І. Чухрай, 2000), «Організація роботи аптек» (Б. П. Громовик, 2003, 2005, 2007), «Система бухгалтерського обліку в аптеках» (С. І. Терещук, А. М. Новикевич, І. Л. Чухрай, 2003), «Практикум з організації та економіки фармації» (Б. П. Громовик, С. І. Терещук, О. Л. Гром, А. М. Новикевич, І. Л. Чухрай, 2004), «Фармацевтична допомога хворим на ВІЛ/СНІД» (У. Я. Янишин, 2007), «Нормативне забезпечення фармацевтичних і біотехнологічних виробництв» (Б. П. Громовик, М. В. Стасевич, Д. Б. Баранович, А. М. Кричковська, О. М. Корнієнко, В. П. Новіков, 2010), «Медичне і фармацевтичне товарознавство: товари аптечного асортименту» (Б. П. Громовик, Н. Б. Ярмо, І. Я. Городецька, О. М. Корнієнко, Н. Л. Ханік, 2011), «Профілактика та фармацевтична допомога при ВІЛ/СНІДі та інших супутніх захворюваннях» (У. Я. Янишин, 2012), «Фармацевтична логістика: фокус на допомозі пацієнту» (П. Б. Громовий, Л. М. Унгурян, 2013).

НАПРЯМИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Головним напрямом наукової діяльності кафедри є розвиток теорій і практики фармацевтичного управління та фармацевтичної дидактики. Дослідження у цій сфері були започатковані науковою школою проф. Р. М. Пиняжка.

ОСНОВНІ ЗДОБУТКИ КАФЕДРИ

На кафедрі організації та економіки фармації розпочато роботу зі створення музею історії розвитку аптечної справи. Тут було відкрито першу в Україні навчально-виробничу аптеку; опрацьовано та впроваджено в план підготовки провізорів програму та методичне забезпечення дисципліни «Основи і методи управління у фармації»; обґрунтовано ідею консолідації клінічної, промислової та аптечної фармації і принципи спеціалізації аптечних закладів; розроблено рекомендації з покращення організації лікарського забезпечення в областях із динамічним перерозподілом населення, виготовлення стерильних розчинів в умовах аптек, моделі оптимізації діяльності системи фармацевтичної інформації.

Співробітники кафедри теоретично обґрунтували та реалізували способи вдосконалення роботи служби з

контролю якості лікарських засобів, управління фармацевтичними кадрами, господарською діяльністю аптечних закладів, медикаментозним забезпеченням населення України в нових економічних умовах та діяльністю фармацевтичних підприємств щодо просування лікарських препаратів на ринок. Тут розроблено методіку інформаційного пошуку перспективних рослин та формування оптимальних зборів для лікування різних нозологій; науково опрацьовано методичні засади оптимізації лікарського забезпечення офтальмологічних і оториноларингологічних хворих, хворих на туберкульоз і соціально небезпечні захворювання, з розладами психіки, ревматоїдним артритом, клімактеричними розладами у жінок, а також при плануванні сім'ї (контрацепції); опрацьовано теоретичні положення та методологічні підходи фармацевтичної логістики як сучасної концепції формування політики лікарського забезпечення на різних рівнях управління; здійснено науково-методичне проектування управлінсько-економічної підготовки провізорів у системі неперервної фармацевтичної освіти, зокрема опрацьовано та впроваджено освітню веб-платформу AdFarm S. A.

За матеріалами досліджень видано низку наукових видань, серед яких: монографії: «Методи УФ-спектрофотометрії в фармацевтичному аналізі» (Р. М. Пиняжко, Т. Г. Каленюк, 1976), «Вопросы фармацевтической информации» (Р. М. Пиняжко, Б. Л. Парновский, 1979), «Організація роботи денних стаціонарів» (Я. П. Базилевич, А. Й. Дацко, 1989), «Стаціонари на дому» (Я. П. Базилевич, А. Й. Дацко, 1991), «Ліки в оториноларингології» (О. Кіцера, Р. Рудий, О. Левицька, 1999), «Сув'язь поколінь. Фармацевтичний факультет Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького: 1853–2009» (Б. С. Зіменковський, Т. Г. Каленюк, Р. Б. Лесик, С. В. Різничок, С. І. Терещук, Т. О. Терещук, 2009), «Неперервна фармацевтична освіта в Україні: науково-методичні аспекти управлінсько-економічної підготовки» (Б. П. Громовик, А. В. Горілик, 2012), «Гепатопротекторний потенціал рослин» (В. П. Попович, Б. П. Громовик, В. А. Сятиня, 2012); довідники: «Сборник руководящих материалов по организации фармацевтического дела» (Р. М. Пиняжко, И. Т. Корчинский, П. Д. Кураш, А. М. Новикевич, Н. И. Сингалевич, 1970), «Фітокосметика» (Б. П. Громовик, О. Л. Гром, 1994), «Медичні інструменти. Класифікація і призначення» (П. В. Олійник, Г. Д. Гасюк, О. Л. Гром, І. М. Федін, Б. С. Гриник, 1996), «Діти твої, Alma Mater» (Б. С. Зіменковський, Т. Г. Каленюк, С. І. Терещук, Т. О. Терещук, І. Л. Чухрай, 2006), «Фармацевтичне законодавство (нормативні акти з організації роботи аптечних підприємств)» (Т. А. Грошовий, Т. Г. Каленюк, А. Й. Дацко, 2012). Статті співробітників кафедри опубліковані у таких міжнародних журналах, як «Value in Health», «Polish Journal of Cosmetology», «Recept», «Currents in Pharmacy Teaching and Learning».

Захищено три докторські та понад 30 кандидатських дисертацій.

Викладачі кафедри організації та економіки фармації. Зліва направо:
С. Є. Прокіп, У. Я. Янишин, Б. П. Громовик, О. В. Парамощ, К. І. Дорикевич, А. В. Горілик

НАУКОВА СПІВПРАЦЯ

Кафедра організації та економіки фармації Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького співпрацює з:

– кафедрою органічної хімії Познанського медичного університету ім. Кароля Марцінковського (проф. Л. Зап-ртурко; спільні дослідження з косметології);

– кафедрою технології біологічно активних сполук, фармації та біотехнології НУ «Львівська політехніка» (проф. В. П. Новіков, доц. А. М. Кричківська; вивчення організації фармацевтичної допомоги);

– кафедрою організації та економіки фармації і кафедрою аптечної та промислової технології ліків Національного медичного університету ім. О. О. Богомольця (проф. М. Л. Сятиня, доц. В. П. Попович);

– кафедрою організації та економіки фармації Одеського національного медичного університету (доц. Л. М. Унгурян);

– КЗ «Львівський обласний центр з профілактики та боротьби з ВІЛ/СНІДом» (гол. лікар М. Б. Служинська; спільні дослідження з профілактики та лікування соціально-небезпечних захворювань, зокрема ВІЛ-інфекції та СНІДу).

КАФЕДРА ТЕХНОЛОГІЇ ЛІКІВ І БІОФАРМАЦІЇ**ЗАВДУВАЧ КАФЕДРИ**

Калинюк Тимофій Григорович

доктор фармацевтичних наук, професор

ПІТАТ КАФЕДРИ

Відповідальна за наукову роботу — к. фарм. н.,

*доц. **К. Ф. Ващенко***

Відповідальна за навчальну роботу — к. фарм. н.,

*доц. **О. В. Якимів***

ВИКЛАДАЧІ

Кандидати фармацевтичних наук — доценти С. Б. Білоус, Н. І. Гудзь, Є. Є. Євстрат'єв, ст. викл. Р. М. Федін, асистенти Д. М. Голейко, О. В. Рехлецька, О. О. Ващенко, О. Є. Струс, І. С. Гриновець; асп. О. І. Єзерська, старші лаборанти Н. В. Голубовська, Р. М. Маланяк, Л. М. Марискевич, С. С. Рев'яцька, А. М. Корецька.

ІСТОРІЯ КАФЕДРИ

Стрімкий розвиток фармацевтичної технології на початку ХХ ст. став причиною відкриття у 1932 р. на фармацевтичному відділі медичного факультету Львівського університету кафедри прикладної фармації. Вона розмістилася у збудованому на кошти фармацевтів Галичини двоповерховому корпусі на вул. Пекарській, 52 — «Collegium Pharmaceuticum». Очолив кафедру випускник Львівського університету 1920 р., магістр фармації А. Кшижановський. У перші роки існування підрозділу основну увагу приділяли матеріальному і методичному забезпеченню навчального процесу, підготовці викладачів.

Упродовж 1939–1940 навчального року кафедра входила до фармацевтичного факультету ЛДМІ. Під час Другої світової війни вона функціонувала у складі фармацевтичного відділу Державних медико-природничих фахових курсів (1942–1944).

КАЛИНЮК
Тимофій Григорович
*Завідувач кафедри,
д. фарм. н., проф.*

У 1944 р. кафедра відновила свою діяльність як частина фармацевтичного факультету. У 1946–1947 рр. нею керував завідувач галенового цеху Львівського фармацевтичного заводу І. Р. Гнідець, а протягом 1947–1964 рр. — відомий організатор підприємств фармацевтичної галузі, доцент Г. О. Карпенко.

У 1940–1950-х рр. на кафедрі розпочато наукові дослідження, присвячені розробці методів фітохімічного аналізу, технології галенових препаратів і вивченню сумісності лікарських засобів.

З 1964 до 1984 р. кафедру очолювала проф. В. Т. Позднякова. Під її керівництвом удосконалювалася навчально-методична робота, розширено наукову тематику. Особливу увагу приділяли підготовці науково-педагогічних кадрів, зокрема через аспірантуру. Також зміцнено матеріальну базу: в 1971 р. кафедра отримала нові приміщення у новозбудованому теоретичному корпусі на вул. Шимзерів, 3.

Упродовж 1984–1991 рр. завідувачем був проф. Ф. А. Жогло — вчений у галузі хімії поверхнево-активних речовин, відомий своїми працями, що присвячені технології емульсій для парентерального живлення.

У зв'язку з розмежуванням технології ліків у навчальних програмах підготовки провізорів на аптечну і заводську та великим обсягом цих дисциплін у 1991 р. кафедра розділилася на дві — аптечної та заводської технології ліків. Того ж року ці підрозділи отримали нові приміщення у корпусі навчально-виробничої аптеки (вул. Пекарська, 75). Кафедру аптечної технології ліків очолив проф. Т. Г. Калинюк, заводської — проф. Ф. А. Жогло. У 1997 р. кафедри знову були об'єднані в одну — технології ліків і біофармації — під керівництвом проф. Т. Г. Калинюка.

Протягом останніх 15 років викладачі кафедри активно впроваджують нові фармацевтичні дисципліни, курси за вибором, дистанційні форми навчання, стандарти освіти, форми державної атестації, організують викладання предметів англійською мовою.

НАВЧАЛЬНА РОБОТА

Викладачі кафедри читають професійно-орієнтовані дисципліни для студентів, які навчаються за спеціальністю «Фармація» (на денному та заочному відділеннях): «Аптечна технологія лікарських засобів», «Промислова технологія лікарських засобів», «Технологія лікарських косметичних засобів», «Біофармація», «Належні практики у фармації»; а також проводять спеціалізацію «Виробництво та застосування косметичних препаратів».

Студенти за фахом «Клінічна фармація» вивчають на кафедрі такі предмети, як: «Загальна фармакокінетика», «Технологія лікарських засобів», «Біофармація», «Засоби лікувальної косметики».

Тут також проводяться різні практики: пропедевтична (з аптечної технології ліків), виробнича (з аптечної техно-

Колектив кафедри технології ліків і біофармації. Зліва направо: перший ряд: Д. М. Голейко, О. О. Ващенко, Т. Г. Калинюк, О. Є. Струс, А. М. Корецька, С. С. Рев'язька; другий ряд: Р. М. Федін, О. В. Якимів, Л. Л. Каличак, К. Ф. Ващенко, С. Б. Білоус, І. С. Гриновець, Н. І. Гудзь, Н. В. Голубіовська, Л. М. Марискевич, Є. Є. Євстрат'єв. 2012 р.

логії лікарських засобів), навчальна (з промислової технології лікарських засобів) та ін.

НАПРЯМИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У межах планової наукової тематики — «Обґрунтування складу, технології та дослідження лікарських засобів для застосування у медицині і ветеринарній практиці» — співробітники проводять дослідницьку роботу за такими напрямками: обґрунтування складу, технології та біофармацевтичні дослідження лікарських, косметичних і ветеринарних засобів з активними фармацевтичними інгредієнтами природного та синтетичного походження; оптимізація багатофакторних процесів фармацевтичної технології на основі методів планування експерименту; фармацевтична розробка лікарських засобів з діючими речовинами, одержаними методами нанотехнології.

На кафедрі здійснюється підготовка молодих науковців. Понад півстоліття тут функціонує студентський науковий гурток, створений для залучення обдарованої молоді до наукової роботи у фармації. Члени цього молодіжного наукового осередку є учасниками студентських олімпіад, Всеукраїнського конкурсу студентських робіт, всеукраїнських і міжнародних конференцій.

ОСНОВНІ ЗДОБУТКИ КАФЕДРИ

Викладачі й науковці кафедри технології ліків і біофармації опрацювали науково-методичні підходи з фармацевтичної розробки різних лікарських засобів. Вони також розробили нові лікарські препарати:

1. Засоби для застосування в стоматології — паста стоматологічна з фламідаром, паста стоматологічна «Мірафен Дента», зубний еліксир «Мірадонт», фітозасіб для лікування запальних захворювань порожнини рота «Фемодент», стоматологічні плівки з тіатриазоліном, декаметоксином, хлоргексидином, амізоном, сироп

«Імунофіт» для лікування та профілактики вірусних захворювань порожнини рота.

2. Препарати для застосування в дерматології — мазь із сечовиною для лікування гіперкератозів, протигрибкова мазь «Сульфундецид», протигрибкова мазь з есуланом, антиалергійний гель із кротамітоном, рідкі екстракти з листя і бруньок берези бородавчастої, лосьйони для лікування інфекційних захворювань шкіри «Бетунцин-1» та «Бетунцин-2»; протигрибкові набори, які містять спиртовий розчин і лак для нігтів лікувальний для комплексного зовнішнього лікування оніхомікозу «Ундесал» і «Тербісал».

3. Засоби для застосування в педіатрії — лікувально-профілактична карамель «Іжачок» з імуномодулюючою активністю і карамель «Ахілес» із протимікробною дією.

4. Плазмозамінний розчин на основі електролітів і глюкози «Йоноглюк-5», лактатні і лактатгідрокрбонатні розчини для перитонеального діалізу з осмотично-активною речовиною глюкозою.

5. Вагінальні супозиторії з флуренізидом для лікування уrogenітальних хламідіозів та ін.

Протягом 2007–2012 рр. співробітники видали понад 250 наукових праць, серед яких — чотири монографії, два підручники, сім посібників та 47 патентів.

На кафедрі захищено п'ять докторських і 43 кандидатські дисертації.

НАУКОВА СПІВПРАЦЯ

Науковими партнерами кафедри технології ліків і біофармації є академічні інститути, навчальні заклади та промислові підприємства. Серед них:

– лабораторія електронно-променевої нанотехнології неорганічних матеріалів для медицини, створена Інститутом електрозварювання ім. Є. О. Патона та Національним медичним університетом ім. О. О. Богомольця; Інститут

біологічної хімії ім. Ф. Д. Овчаренка НАН України; Інститут епідеміології та інфекційних хвороб ім. Л. В. Грошевського НАМН України (створення лікарських засобів антимікробної дії з наночастинками металів у різних лікарських формах);

– кафедра технології біологічно активних сполук, фармацевції та біотехнології і переробки пластмас Національного університету «Львівська політехніка» (розробка складу і технології лікарських препаратів, проведення реологічних та фізико-механічних досліджень м'яких лікарських засобів);

– Державний науково-дослідний контрольний інститут ветеринарних препаратів та кормових добавок (опрацювання складу і технології ветеринарних препаратів, проведення досліджень на тваринах, мікробіологічних експериментів);

– Вінницький медичний коледж ім. акад. Д. К. Заболотного (фармацевтична розробка лікарських засобів протівірусної дії);

– АТ «Галичфарм» (розробка складу і технології лікарських препаратів, апробація технологічних регламентів та методів контролю якості);

– ВАТ «Тернопільська фармацевтична фабрика» (апробація технології розроблених ветеринарних лікарських засобів);

– Медичний центр гірудотерапії «Гірудомед» (опрацювання складу і технології лікарських і косметичних засобів з ліофілізованими екстрактами п'явки).

КАФЕДРА ТОКСИКОЛОГІЧНОЇ ТА АНАЛІТИЧНОЇ ХІМІЇ

В. О. ЗАВІДУВАЧА КАФЕДРИ

Кучер Михайло Михайлович

кандидат фармацевтичних наук, доцент

ПІТАТ КАФЕДРИ

Відповідальна за наукову роботу — к. фарм. н.,

ст. викл. С. Ю. Крамаренко

Відповідальна за навчальну роботу — к. фарм. н.,

ст. викл. Л. П. Костишин

ВИКЛАДАЧІ

Кандидати фармацевтичних наук — доценти І. Ю. Галькевич,

Н. К. Федущак, Ю. І. Бідниченко, ст. викл. А. Є. Кузьмицька,

асист. З. В. Кубрак, асп. Н. М. Дармограй, старші

лаборанти Л. В. Семенова, Г. С. Труш, Л. І. Оситчук,

Г. М. Кучер, здобувач М. Б. Калитовська.

ІСТОРІЯ КАФЕДРИ

У 1940 р. у Львівському медичному інституті була створена кафедра судової хімії. Її очолив доктор хімії та мінералогії, автор семи робіт із хімічного аналізу Мар'ян Вєствалевич.

Протягом 1944–1947 рр. на кафедрі не було постійного керівника, а викладали судову хімію і відповідали за організацію навчального процесу хіміки-експерти Львівської обласної судово-хімічної експертизи.

У 1947–1948 рр. кафедрою судової хімії завідував доц. А. Й. Генгринович, який зробив великий внесок у розвиток цього підрозділу інституту. В той час тут було виконано 11 наукових робіт. А. Й. Генгринович досліджував можли-

вості застосування хлористого йоду у фармацевтичному аналізі. Восени 1948 р. він перейшов на роботу у Ташкентський фармацевтичний інститут, де захистив докторську дисертацію і очолив кафедру технології галенових препаратів.

У 1948 р. керівником кафедри судової хімії ЛДМІ був призначений В. П. Крамаренко — випускник Одеського фармацевтичного інституту (1939), учасник Великої Вітчизняної війни. Крім завідувача, тут працювала асист. В. Т. Позднякова.

У 1953 р. до кафедри приєднали курс аналітичної хімії, який до того часу читали викладачі кафедри загальної та неорганічної хімії. Завдяки цьому значно збільшився колектив (прийшли працювати молоді викладачі) та була удосконалена матеріальна база. У ці роки розроблено лабораторні практикуми з якісного та кількісного аналізу, підготовлено курс лекцій з аналітичної хімії, поглиблено вивчення курсу судової хімії шляхом розширення тематики лабораторних робіт та лекцій.

У 1965 р. курс судової хімії, який викладали у вищих навчальних закладах фармацевтичного профілю, перейменували в курс токсикологічної хімії. У практику фармацевтичного та токсикологічного аналізу впроваджено методи фотометричного аналізу.

Протягом 1960–1971 рр. на кафедрі було захищено 15 кандидатських дисертацій. Колишні аспіранти і докторанти кафедри судової (токсикологічної) хімії пізніше перейшли працювати на інші підрозділи інституту. Так проф. В. Т. Позднякова в 1964 р. очолила кафедру технології ліків, а проф. Р. М. Піяжко в 1968 р. став завідувачем кафедри економіки і організації аптечної справи ЛДМІ.

Учні В. П. Крамаренка, які виконали кандидатські дисертації на кафедрі токсикологічної та аналітичної хімії, працювали в інших вищих навчальних закладах Радянського Союзу: В. Л. Базарний завідував кафедрою економіки й організації фармацевтичної справи в Курському медичному інституті, В. В. Міхно очолила курс токсикологічної хімії в Запорізькому медичному інституті, Е. М. Бісенбаєв завідував курсом токсикологічної хімії Алма-Атинського медичного інституту, О. С. Квач — кафедрою аналітичної хімії в Курському медінституті.

У 70 рр. ХХ ст. на кафедрі тривало вивчення алкалоїдів та їх синтетичних замінників (азотовмісних фармацевтичних препаратів), які мають токсикологічне значення в судово-

во-хімічному аналізі. Була створена матеріальна база для наукових досліджень (сучасні фотоелектроколориметри, спектрофотометри, газові хроматографи, денситометр, апарат для електрофорезу, центрифуги тощо), а в 1974 р. відкриті Всесоюзні курси тематичного удосконалення хіміків-експертів республіканських та обласних бюро судово-медичної експертизи, які працювали до 1991 р. (загалом курси закінчило понад 1200 хіміків-експертів). На кафедрі захищено дев'ять кандидатських і дві докторські дисертації.

КУЧЕР

Михайло Михайлович

В. о. завідувача

кафедри,

к. фарм. н., доц.

Співробітники кафедри токсикологічної та аналітичної хімії. Зліва направо: С. Ю. Крамаренко, Н. К. Федущак, Ю. І. Бідниченко, Л. В. Семенова, Л. П. Костишин, Л. І. Миджин, І. Й. Галькевич, М. М. Кучер, Г. М. Кучер, Г. С. Труш. 2013 р.

Наприкінці 70-х — на початку 80-х рр. співробітники кафедри виконували низку наукових тем на замовлення промислових підприємств, вивчаючи проблеми токсичних речовин у промисловій зоні та навколишньому середовищі. Об'єктами досліджень також стали лікарські засоби — похідні бутирофенонів, фенотіазини, оксикумарини, нейрореплетики нового покоління та інші препарати, що мають токсикологічне значення. Виконано і захищено 13 кандидатських дисертацій.

У 1987 р. завідувачем кафедри стала учениця проф. В. П. Крамаренка — проф. В. І. Попова.

Згідно з наказом Міністерства охорони здоров'я СРСР від 5 січня 1989 р. при кафедрі був створений Регіональний центр аналітичної токсикології і курс післядипломної підготовки спеціалістів з аналітичної діагностики наркотичних та інших токсичних речовин в біологічних рідинах і тканинах людини. На цих курсах читав лекції та проводив практичні заняття доц. Д. Ю. Роговський. На них були підготовлені спеціалісти для 15 областей України і три фахівці для Центральної судово-хімічної лабораторії Міністерства оборони СРСР.

У 1998 р. кафедру очолила доц. І. Й. Галькевич.

З 2010 р. обов'язки завідувача кафедри (доц. І. Й. Галькевич навчається в докторантурі) тимчасово виконує доц. М. М. Кучер.

НАВЧАЛЬНА РОБОТА

Колектив кафедри навчає студентів фармацевтичного факультету, які на денному і заочному відділеннях опановують спеціальності «Фармація» та «Клінічна фармація». Педагоги читають такі дисципліни, як «Аналітична хімія», «Токсикологічна хімія», «Токсикологічна хімія з клінічною токсикологією», «Лабораторна діагностика», «Лабораторна та функціональна діагностика», «Експрес-аналіз гострих інтоксикацій», «Токсикологічна хімія з експрес-аналізом гострих інтоксикацій».

Викладачі також здійснюють підготовку студентів фармацевтичного факультету, які навчаються за спеціальностями «Фармація» та «Клінічна фармація», за двома напрямками спеціалізації — «Контроль якості продуктів харчування та харчових добавок» і «Хіміко-токсикологічний аналіз».

На кафедрі токсикологічної та аналітичної хімії студенти фармацевтичного факультету можуть прослухати елективні курси «Лабораторні методи в діагностиці і лікуванні гострих отруєнь», «Фактори і механізми зміни фармакологічної активності і токсичності ліків на етапах

фармакокінетики», «Токсикологія природних отрут», «Основи хімічної метрології» та «Екоаналітика».

НАПРЯМИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Наукові традиції кафедри токсикологічної та аналітичної хімії започатковані проф. В. П. Крамаренком. Учені досліджували алкалоїди та інші важливі токсикологічні речовини у біологічному матеріалі. Нині вони здійснюють хіміко-токсикологічний аналіз лікарських препаратів, пестицидів, важких металів, природних отрут; проводять експрес-діагностику гострих отруєнь лікарськими препаратами, пестицидами, природними отрутами; працюють у сфері аналітичної токсикології харчових добавок і продуктів харчування; розробляють методи очищення та концентрування при діагностиці отруєнь наркотичними і психотропними препаратами.

ОСНОВНІ ЗДОБУТКИ КАФЕДРИ

На кафедрі розроблено та впроваджено в практику бюро судово-медичної експертизи понад 160 методик аналізу, а також багато методик для фармацевтичного аналізу. Починаючи з 1950 р., тут виконано дев'ять докторських та 42 кандидатські дисертації.

Загалом викладачі видали понад 700 наукових і навчально-методичних праць, зокрема п'ять підручників, три посібники, три монографії. Серед найважливіших робіт — підручники «Хіміко-токсикологічний аналіз. Практикум» (В. Ф. Крамаренко, 1982), «Токсикологіческая химия» (В. Ф. Крамаренко, 1989), «Токсикологічна хімія» (В. П. Крамаренко, 1995), «Аналітична хімія. Основи теорії та практика» (Н. К. Федущак, Ю. І. Бідниченко, С. Ю. Крамаренко та ін., 2012), «Токсикологічна хімія» (І. В. Ніженська, О. В. Вельчинська, М. М. Кучер, 2012).

НАУКОВА СПІВПРАЦЯ

Кафедра токсикологічної та аналітичної хімії співпрацює з Львівським обласним бюро судово-медичної

експертизи, Львівською обласною клінічною лікарнею, Львівським НДІ епідеміології та гігієни, Львівським НДКІ ветеринарних препаратів і кормових добавок.

КАФЕДРА УКРАЇНОЗНАВСТВА

ЗАВДУВАЧ КАФЕДРИ

Петрушенко Оксана Петрівна

доктор філософських наук, доцент

ШТАТ КАФЕДРИ

Відповідальна за наукову роботу — к. і. н., доц. **Н. М. Божко**

Відповідальна за навчальну роботу — к. філол. н., доц., член

Національної спілки письменників України **Н. Д. Черкес**

ВИКЛАДАЧІ

Старші викладачі **О. С. Іванців, І. В. Чикайло, к. і. н., викл.**

О. І. Пасіцька, викладачі Н. М. Гірна, Н. Ю. Вітюк,

І. М. Ходак, К. Б. Ярова, Г. П. Касіян, О. М. Нагорняк,

М. М. Драгомирецька, Н. В. Іщук, О. В. Дробот,

М. К. Тіцов, І. Р. Матушак, Т. О. Сушкевич, О. М. Лялька.

ІСТОРІЯ КАФЕДРИ

Кафедра українознавства була заснована в університеті лише після утвердження незалежності Української держави, хоча традицію творення кафедр гуманітарних дисциплін (щоправда, «просякнених» комуністичною ідеологією) започатковано ще в 1945 р., коли була відкрита кафедра марксизму-ленінізму. Її завідувачем став колишній ректор Саратовського і Свердловського університетів, Генеральний Прокурор Узбецької РСР (1928–1930), проф. В. В. Мокеєв. В 1947 р. на цій посаді його змінив випускник Московського інституту філософії, літератури, історії, доц. В. М. Оніщенко.

У 1957 р. завідувачем кафедри історії КПРС став доц. О. К. Зубань. Він займався вивченням наукових здобутків різних кафедр ЛДМІ.

Упродовж 1967–1970 рр. кафедрою керував проф. М. Ф. Сидорчук. З 1970 р. її очолювала доц. Н. С. Гурладій. У той час тут успішно працювали викладачі Н. І. Маланюк, Т. К. Колодіна, Г. О. Карасік, І. Г. Мелешко.

З поступовим розвитком процесів розпаду СРСР у медичному інституті відбувалося активне реформування кафедри історії КПРС. Із 1990 р. вона вже функціонувала як кафедра політичної історії, з 1992 р. — кафедра історії України, з 1996 р. — кафедра гуманітарних дисциплін. Вона об'єднала викладання усіх гуманітарних дисциплін в інституті, зокрема десять основних нормативних курсів — «Філософія», «Соціологія», «Політологія», «Релігієзнавство», «Українська і зарубіжна культура», «Українська ділова мова», «Історія України»,

**ПЕТРУШЕНКО
Оксана
Петрівна**

Завідувач кафедри,
д. філос. н., доц.

«Українська мова як іноземна» тощо. Крім обов'язкових предметів, викладачі читали елективні курси: «Краєзнавство», «Конституція України», «Проблеми інтелігенції та інтелігентності», «Етика», «Естетика», «Світові цивілізації», «Теорія пізнання: проблеми діагностики».

В 2001 р. кафедра отримала свою сучасну назву. У складний реформаторський період підрозділ очолював доц. А. А. Снігур.

З 2012 р. кафедрою керує к. філос. н., доц. О. П. Петрушенко.

Протягом останніх п'яти років на кафедрі українознавства ЛНМУ імені Данила Галицького відбувається пошук, впровадження новітніх форм і стандартів освіти відповідно до вимог Болонського процесу, оновлення навчально-методичної бази, читання проблемних лекцій, проведення дискусійних семінарів на базі музеїв Львова, теоретико-практичних конференцій.

НАВЧАЛЬНА РОБОТА

Колектив кафедри забезпечує викладання семи гуманітарних дисциплін («Історія України», «Українська та зарубіжна культура», «Культурологія», «Українська мова за професійним спрямуванням», «Ділова українська мова», «Українська мова як іноземна», «Правознавство») студентам усіх факультетів денної та заочної форм навчання, на підготовчому й англомовному відділеннях. Викладачі також читають п'ять елективних курсів за вибором студентів. Зокрема, українські студенти першого курсу можуть прослухати цикл лекцій з краєзнавства, а студенти третього курсу — лекції з сучасної культури і цивілізації, медицини та художньої культури. Студенти-іноземці третього року навчання обирають курс «Краєзнавство» або «Прискорений курс української мови».

Колектив кафедри українознавства. Зліва направо: **Б. С. Конопа, О. С. Іванців, С. А. Матненко, А. А. Снігур, Н. М. Божко, Н. Ю. Вітюк, І. В. Чикайло, Г. П. Касіян, Н. Д. Черкес, К. Б. Ярова**

НАПРЯМИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Кафедра працює над науковою темою «Питання політичного і культурного розвитку України у ХХ ст.», у межах якої вчені вивчають державотворчі процеси, проблеми мовної політики в Україні, етно- та психолінгвістику.

ОСНОВНІ ЗДОБУТКИ КАФЕДРИ

Серед найважливіших праць учених кафедри українознавства ЛНМУ імені Данила Галицького — навчальні посібники «Культурологія» (Н. М. Божко, 2006), «Українська та зарубіжна культура» (Н. М. Божко, 1997), «Історія України» (Н. М. Божко, 2008), навчальний посібник для студентів-іноземців «Перша спроба лексикографічного опрацювання. Дієслівне керування в українській мові» (Н. Д. Черкес, 2008), книги «Голодомор 1932–1933 рр. в Україні: причини і наслідки» (А. А. Снігур, 1988), «Російська месіанська ідея на Україні. Україна в Європейському вимірі» (А. А. Снігур, 1994), «Гармонія сльози» (Н. Д. Черкес, 2007), «Етюди росяних арф» (Н. Д. Черкес, 2008), «Мова творів І. Франка» (Н. Д. Черкес та ін., 2007), «Словник гуцульських говірок» (Н. Д. Черкес, 2001), «Українська історична та діалектна лексика» (Н. Д. Черкес та ін., 1998, 2002, 2005).

**КАФЕДРА ФАРМАКОГНОЗІЇ
ТА БОТАНІКИ****ЗАВДУВАЧ КАФЕДРИ**

Дармограй Роман Євдокимович

кандидат фармацевтичних наук, доцент

ПІТАТ КАФЕДРИ

Відповідальний за наукову роботу — к. фарм. н.,

доц. Л. В. Бензель

Відповідальна за навчальну роботу — к. фарм. н.,

доц. Н. В. Шаповалова

ВИКЛАДАЧІ

*Д. б. н., проф. Н. М. Воробець, д. фарм. н., проф. В. О. Анто-
нюк, кандидати фармацевтичних наук — доц. О. М. Черпак,
асистенти І. Л. Бензель, Ю. О. Луценко; асистенти
О. Я. Цаль, О. В. Рибак, Р. М. Лисюк (англомовне
відділення), старші лаборанти В. В. Михайловська,
Н. М. Фаренюк, М. М. Чепіль, лаб. Т. А. Горловецька.*

ІСТОРІЯ КАФЕДРИ

У Галичині вивчення фармакогнозії як навчальної дисципліни започатковано у медичній школі «Colegium medicus», а продовжено у створеному в 1853 р. «Studium farmaceutyczne» на філософському факультеті Львівського університету. Базою для викладання цього предмету стала кафедра ботаніки, яка у 1852 р. відокремилася від кафедри природничої історії. Першими викладачами нової дисципліни були лікарі, зокрема у 1855–1880 рр. її читали Франціск Гатшер та Ігнацій Гавранек. Із 1880 р. доцентом фармакогнозії був призначений магістр фармації Мечислав Дунін-Вонсович.

У 1891 р. надзвичайним професором фармакогнозії став Владислав Немілович. Наступного року він створив першу фармацевтичну кафедру на фармацевтичному відділенні філософського факультету — кафедру фармакогнозії. Вона розташувалася у новому корпусі по

вул. Длугоша, 6. Проте як самостійний підрозділ ця кафедра проіснувала недовго, і після відновлення медичного факультету у 1896 р. була об'єднана з кафедрою фармакології, яку очолив проф. Вацлав Соберанський. Для викладання фармакогнозії він підготував докторів Єжи Модраковського і Владислава Мазуркевича. Після смерті проф. В. Соберанського у 1905 р. завідувачем кафедри став проф. Леон Поп'єльський. Крім нього, фармакогнозію викладали професори Єжи Мордаковський та Владислав Мазуркевич, магістр фармації Станіслав Стайн, доктори Здіслав Завалкевич і Генріх Рібенбауер.

Становлення самостійної кафедри фармакогнозії пов'язане із науково-педагогічною діяльністю Т. Ф. Вільчинського, який у 1920–1923 рр. читав курс морфології і систематики рослин для студентів фармацевтичного відділення. З 1929 р. він виконував обов'язки викладача і керівника курсів фармакогнозії та ботаніки при кафедрі фармакології, яку на той час очолював проф. В. Косковський. Т. Ф. Вільчинський займався організацією й облаштуванням навчальної бази фармакогнозії і ботаніки та налагодженням навчального процесу, для чого придбав окремий будинок і земельну ділянку для створення розсадника лікарських рослин по вул. Пекарській, 73.

У 1940 р. після надання медичному факультету статусу медичного інституту була заснована самостійна кафедра фармакогнозії з курсом ботаніки, а її завідувачем став проф. Т. Ф. Вільчинський.

За роки керівництва спочатку курсом, а потім і кафедрою, він створив розсадник лікарських рослин площею 5,5 га, який мав унікальну колекцію, що нараховувала до 1500 видів. Тут також було рідкісне зібрання взірців лікарської рослинної сировини тропічного і субтропічного походження та зони помірного клімату.

Наукові дослідження, розпочаті проф. Т. Ф. Вільчинським, із 1964 р. продовжив його учень — доц. І. П. Карпусь, який керував кафедрою до 1970 р. У цей період у навчальний процес уведено хімічний аналіз лікарської рослинної сировини, вдосконалено навчально-методичну роботу, розширено колекцію лікарських рослин у розсаднику, який став однією з кращих баз навчальної практики з фармакогнозії і ботаніки.

Протягом 1970–1995 рр. кафедрою завідувала проф. Л. Я. Ладна-Роговська. Під її керівництвом активізувалася діяльність з вивчення хімічного складу лікарської рослинної сировини як під час лабораторних занять, так і в навчально-дослідній роботі студентів, аспірантів і пошукувачів кафедри. Було створено фітохімічну наукову лабораторію, облаштовано нові навчальні лабораторії в теоретичному корпусі.

У 1990 р. викладання фармакогнозії було зосереджене на четвертому поверсі нового навчального корпусу за адресою вул. Шімзерів, 3-А, а викладання ботаніки — у старому корпусі за адресою вул. Пекарська, 73.

**ДАРМОГРАЙ
Роман Євдокимович**
*Завідувач кафедри,
к. фарм. н., доц.*

З 1995 р. завідувачем став доц. І. М. Борняк. У цей час продовжився процес удосконалення навчального процесу відповідно до нових навчальних програм, орієнтованих на підготовку фахівців нового покоління, а також створено нові наукові лабораторії.

З 1999 р. кафедрою фармакогнозії і ботаніки керує доц. Р. Є. Дармограй.

У 2008 році на честь 120 річниці від дня народження засновника саду лікарських рослин Тадеуша Вільчинського в будиночку ботанічного саду, з якого почалося становлення кафедри фармакогнозії, було встановлено меморіальну дошку з барельєфом професора.

Колектив кафедри фармакогнозії та ботаніки. Зліва направо: перший ряд: Н. М. Воробець, Н. В. Шаповалова, Р. Є. Дармограй, О. М. Черпак; другий ряд: В. В. Михайловська, Р. М. Лисюк, Н. М. Фаренюк, Л. В. Бензель, М. М. Чепіль, І. Л. Бензель. 2013 р.

НАВЧАЛЬНА РОБОТА

Співробітники кафедри викладають такі дисципліни: «Фармацевтична ботаніка» (для студентів другого курсу), «Фармакогнозія» (для студентів третього року навчання), «Ресурсознавство лікарських рослин», «Фармакогностичні основи фітотерапії» (для студентів п'ятого курсу фармацевтичного факультету за спеціальностями «Фармація» та «Клінічна фармація»). Навчання проводиться на денному та заочному відділеннях, українською, російською і англійською мовами. Студенти п'ятого року навчання фармацевтичного факультету також слухають курс спеціалізації «Лікарські рослини та фітотерапія».

Лабораторні заняття і лекції забезпечені навчально-методичним матеріалом — методичними вказівками та рекомендаціями, інструкціями, таблицями, схемами, алгоритмами, мікропрепаратами, зразками гербарію лікарських рослин, лікарської рослинної сировини та фітозасобів. На кафедрі функціонує бібліотека з науковою і довідниковою літературою, що присвячена лікарським рослинам, є унікальна колекція рослинної сировини з різних країн світу, яка нараховує більше 1000 зразків.

Зусиллями викладачів розроблено п'ять комп'ютерних програм, комп'ютеризовану інформаційну базу даних про рослинність планети, навчально-опитувальну програму «Quiz», а також модель сучасної навчальної ботанічної лабораторії.

У 2012 році на кафедрі видано перший в Україні навчальний електронний підручник з фармакогнозії англійською мовою «A Textbook of Pharmacognosy» у відповідності до нової типової програми з дисципліни, який розміщений на сайті www.pharmacognosy.org.ua.

На кафедрі створено п'ять відеофільмів про анатомічну будову клітин, тканин і органів, історію заснування кафедри та ботанічного саду лікарських рослин, літні навчальні практики з ботаніки і фармакогнозії, раритетні види лікарських рослин Західного регіону України.

Навчальною базою для практики з фармакогнозії і ботаніки є ботанічний сад, працівники якого займаються вирощуванням та інтродукцією лікарських й інших корисних рослин, збереженням 30 видів рідкісних та зникаючих рослин.

Згідно з наказом МОЗ України від 9 листопада 1998 р. кафедра фармакогнозії та ботаніки є опорною для вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації медичного (фармацевтичного) профілю з навчальної дисципліни «Фармакогнозія». Тут проводяться щорічні наради-семінари завідувачів (завучів) кафедр (курсів) фармакогнозії, рецензування навчально-методичної літератури, яка отримує гриф ЦМК МОЗ України.

НАПРЯМИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У перші роки діяльності кафедри її співробітники зібрали рідкісну колекцію зразків лікарської рослинної сировини тропічного, субтропічного походження і зон помірного клімату, заклали розсадник лікарських рослин, який отримав статус ботанічного саду. Багатство та унікальність видового складу останнього дозволяють вивчати способи розмноження, особливості розвитку і вегетації лікарських рослин в умовах Прикарпаття і Поділля, проводити фітохімічні експерименти.

Сьогодні співробітники кафедри проводять фармакогностичні дослідження маловивчених рослин Західного регіону України для створення на їх основі нових лікарських засобів та біологічно активних добавок. У межах цієї роботи триває ресурсознавче, морфолого-анатомічне, хімічне та фармакологічне вивчення рослин, лікарської рослинної сировини і виділення біологічно активних субстанцій, а також розробка проектів аналітичної нормативної документації на рослинну сировину, фітосубстанції та лікарські засоби на її базі, створення методів аналізу вітчизняних фармакопейних видів лікарської рослинної сировини згідно з вимогами Європейської фармакопеї (2004).

ОСНОВНІ ЗДОБУТКИ КАФЕДРИ

Співробітники кафедри фармакогнозії і ботаніки підготували та видали навчальні посібники, монографії, словники лікарських рослин, які містять рекомендації щодо використання рослин у медицині, дієтичному лікуванні та інших сферах. Результати досліджень щодо встановлення загальних і відмінних діагностичних ознак сировинних органів багатьох лікарських рослин (роди Полін, Валеріана, Щавель, Живокіст, Деревій, Кремена та ін.) оформлені у відповідних інформаційних листах.

Спільно з фахівцями Львівського НДІ епідеміології та гігієни МОЗ України викладачі кафедри вивчили інтерфероніндукуючу активність понад 230 рослинних субстанцій, найбільш перспективними серед яких виявилися представники родів Бадан, Скуппія, Герань, Щавель та Перстач. У межах стандартизації ЛРС співробітники підготували тимчасові фармакопейні статті — «Трава конвалії травневої свіжа», «Настоянка з трави конвалії травневої свіжої», які були затверджені Фармакопейним комітетом України.

На кафедрі розроблені та затверджені технічні умови на кореневища з коренями щавлю альпійського й антидіарейний засіб «Альурвет», дозволені для профілактики та лікування шлунково-кишкових захворювань. Проведені дослідження у сфері пошуку, отримання і визначення шляхів використання лектинів із лікарських рослин та грибів.

У співпраці із кафедрою фармації Івано-Франківського національного медичного університету розроблено і впроваджено в медичну практику біологічно-активні добавки на основі рослинної сировини — «Терлич», «Румакс», «Калган» і «Непета».

Дослідження, проведені спільно з працівниками кафедр технології ліків і біофармації, фармакології, хірургічної та ортопедичної стоматології, дали можливість створити комплексні фітозасоби у вигляді сиропів, гелів, гранул, емульсій, паст та інших лікарських форм.

Новизна і пріоритетність наукових робіт підтверджена багатьма авторськими свідоцтвами, патентами України на винаходи та корисні моделі. За матеріалами досліджень видано низку монографій, серед яких «Лектини та їх сировинні джерела» (2005), а також опубліковано статті у таких міжнародних виданнях, як «International Journal of Medicine, Biology and Environment», «Journal of Molecular Histology», «FEBS Journal», «Toxicon», «Autoimmunity», «The Journal of Biological Chemistry», «Advances of Clinical and Experimental Medicine».

На кафедрі захищено докторську та 23 кандидатські дисертації.

БОТАНІЧНИЙ САД ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО**ДИРЕКТОР**

Гулько Ростислав Миколайович

кандидат фармацевтичних наук, доцент

ШТАТ: О. Б. Щерба, М. М. Боляк, Г. М. Боляк,

М. Б. Ковальчук, Г. Г. Дибас, Н. М. Боляк,

О. Б. Кузьміна, Я. В. Костирка, Ю. Ю. Решота,

В. П. Голуб, В. В. Чинило, Ю. В. Павлюк.

Історія ботанічного саду тісно пов'язана з іменем засновника кафедри фармакогнозії і ботаніки, професора ботаніки Тадеуша Вільчинського, під керівництвом якого у 1929–1930 рр. було закладено сад лікарських рослин. Вже в перші роки його роботи на ділянках вирощували близько 150 видів лікарських і декоративних рослин. У середині 60-х рр. XX ст. у колекційному розсаднику площею 5,5 га зросло майже 500 видів лікарських рослин.

У 1964 р. колекційні ділянки лікарських рослин і дендропарк було визнано пам'яткою природи і внесено до заповідного фонду, а в 1997 р. рішенням Львівської облради колекційним ділянкам лікарських рослин і дендроколекції надано статус Ботанічного саду Львівського медичного інституту місцевого значення (загальна площа — 1,5 га).

Нині сад розташовується на двох земельних ділянках, де розміщується навчальний корпус ботаніки, оранжерея тропічних і субтропічних рослин, зимосховище, басейн та колекційні фонди рослин. До зібрання ботсаду входить понад 1075 таксонів, а це 137 родин, 954 види, 72 культивари, 26 представників Червоної книги, шість рідкісних рослин світу і 33 малопоширені та рідкісні види, які зростають на території Західної України. Тут зростають рослини різних кліматичних зон, країн та континентів, зокрема сакура, гінкго дволопатево, кунінгамія, бархат амурський, цукрова тростина, лавр благородний, льон новозеландський, мушмула японська, бруссонетія паперова, оливка європейська, фейхоа, гранатове дерево, а також є колекції діоскорей, термописів, чебреців, наперстянок, шавлій, троянд, півоній, барбарисів тощо.

ГУЛЬКО
Ростислав
Миколайович
Директор,
к. фарм. н., доц.

Деревовидні півонії селекції професора Т. Ф. Вільчинського

Завдяки співпраці із 42-ма ботанічними садами і установами України та світу постійно збагачується зібрання рослин ботсаду ЛНМУ — лише за останні п'ять років воно поповнилося більш ніж 200 видами, серед яких метасеквойя, циноксилон, платан західний, вітекс священний, клен цукровий, хурма віргінська, тюльпанне дерево, мильне дерево, колекції рододендронів, троянд, ірисів, калин. Оригінальним є зібрання рослин, структуроване за вмістом біологічно-активних речовин, а також колекція, що нараховує понад 75 біблійних рослин.

Основні завдання роботи ботанічного саду університету — збереження, вивчення, відтворення в умовах культури лікарських та інших корисних рослин флори регіону і світу для ефективного використання в навчальному процесі, проведення навчальної й освітньо-виховної роботи у галузі охорони природи, раціонального використання природних ресурсів та агрокультури лікарських рослин, інтродукції і акліматизації рослин, а також охорони раритетного фітогенотипу тощо. Досвід роботи саду, багатство видового складу дозволяють вивчати способи розмноження рослин, особливості їх розвитку і вегетації в умовах Поділля й Опілля.

Ботанічний сад ЛНМУ імені Данила Галицького — це база навчальної і науково-дослідної роботи та навчальних практик із ботаніки і фармакогнозії студентів фармацевтичного факультету. Колекційні фонди рослин використовують в освітньому процесі і науковій роботі студенти фармацевтичного факультету та науковці, які проводять фармакогностичні дослідження і пошук нових перспективних видів рослин для застосування в медичній практиці. На експозиційних ділянках ботанічного саду університету проводяться лекції-екскурсії для студентів навчальних закладів України, учнів середніх шкіл, учителів-біологів, лікарів та провізорів.

У 2008 р. на честь 120-ї річниці від дня народження професора Т. В. Вільчинського на будівлі, де була організована кафедра фармакогнозії, встановлено меморіальну дошку з барельєфом засновника саду лікарських рослин.

Ботанічний сад Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького на державному та міжнародному рівнях долучається до вирішення актуальних проблем збереження біорізноманіття розвитку ботанічних садів, а також до обміну науковою інформацією, проведення спільних експедицій тощо.

КАФЕДРА ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ, ОРГАНІЧНОЇ І БІООРГАНІЧНОЇ ХІМІЇ

ЗАВДУВАЧ КАФЕДРИ

Зіменковський Борис Семенович

доктор фармацевтичних наук, професор,
ректор ЛНМУ імені Данила Галицького,
чл.-кор. НАМН України, академік Української академії наук,
АНТКУ, МАНТІ, АНВО України, дійсний член Наукового товариства імені Т. Г. Шевченка, заслужений працівник вищої школи України, заслужений професор ЛНМУ імені Данила Галицького, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки

Колектив працівників ботанічного саду.
Зліва направо: сидять: М. Боляк, Р. Гулько, О. Щерба,
Г. Дибас; стоять: Г. Боляк, Л. Кузьміна, В. Голуб, Ю. Решота,
Н. Боляк, Я. Костирко

ШТАТ КАФЕДРИ

Відповідальний за наукову роботу — д. фарм. н., проф.

Р. Б. Лесик

Відповідальні за навчальну роботу — к. фарм. н., доц.

Н. Є. Штойко, к. фарм. н., ст. викл. **О. Т. Новікевич**

ВИКЛАДАЧІ
Д. фарм. н., заслужений професор ЛНМУ імені Данила Галицького **О. В. Владзімірська**; доктори фармацевтичних наук, професори **Й. Д. Комариця**, **В. П. Музиченко**; кандидати фармацевтичних наук — доценти **В. Я. Горішній**, **Г. В. Казьмірчук**, **І. І. Соронович**, **Г. М. Семенців**, **С. М. Ярошук**, **З. Я. Паращук**, старші викладачі **О. В. Гаврилюк**, **Н. М. Дутка**, **В. М. Ябчанка**, **П. В. Грабовий**, **М. М. Леб'як**, **О. Т. Новікевич**, **І. Л. Демчук**, асистенти **Д. Я. Гаврилюк**, **Д. В. Камінський**, **А. П. Крищишин**.

ІСТОРІЯ КАФЕДРИ

Викладання фармацевтичної хімії як науки про способи добування, будову, фізико-хімічні властивості та аналіз лікарських засобів було започатковане у Львівському університеті задовго до створення окремої кафедри. З моменту заснування університету у 1784 р. навчання проводили професори-хіміки на кафедрі природничої історії, яка входила до складу філософського факультету.

Як окрему науку фармацевтичну хімію почали викладали на фармацевтичному відділенні, створеному в 1853 р. на філософському факультеті. За тодішньою дворічною навчальною програмою цей предмет вивчали студенти другого курсу, при чому кожен слухач мав практичні заняття (15 годин на тиждень) у хімічній лабораторії. Цей курс викладали на кафедрі хімії, заснованій у 1851 р., професори, які були номіновані як професори загальної та фармацевтичної хімії, — Франц Плесс, Густав Вольф, Леопольд Пєбаль, Едуард Ліннеманн. Кафедра хімії розташовувалася у будинку університету (нині — вул. Грушевського, 4).

Упродовж 1872–1910 рр. цей підрозділ інституту очолював проф. Броніслав Радзішевські. Після нього керівниками курсу фармацевтичної хімії були: Станіслав Толлочко (1910–1911), Зигмунт Вейберг (1912–1923), Станіслав

Немчицкі (1923–1925). У 1925 р. фармацевтичне відділення у Львові було ліквідоване, а курс фармацевтичної хімії закритий.

Завдяки клопотанням Львівського аптекарського товариства та керівництва медичного факультету у 1930 р. відновлено фармацевтичне відділення при медичному факультеті Львівського університету, а згодом, у 1932 р., була заснована окрема кафедра (заклад) фармацевтичної та органічної хімії, керівником якої упродовж 1932–1946 рр. був Богуслав Бобраньскі. В 1939 р., після відокремлення медичного факультету Львівського університету у Львівський державний медичний інститут, заклад фармацевтичної хімії увійшов до складу фармацевтичного факультету новоствореного навчального закладу як окрема кафедра. Від 1946 до 1977 р. керівництво кафедрою фармацевтичної хімії здійснював видатний український вчений, проф. М. М. Туркевич. Він був організатором і науковим керівником лабораторії синтезу і дослідження нових біологічно активних сполук. Впродовж наступних 20 років кафедру очолювала проф. О. В. Владзімірська.

Викладання органічної хімії у ЛНМУ імені Данила Галицького має також більш ніж столітні традиції. У 1896 р. на медичному факультеті було організовано кафедру медичної (біологічної) хімії. Протягом 1896–1906 рр. нею керував проф. Владислав Немілович, упродовж 1906–1921 рр. — проф. Станіслав Бондзінський, а з 1921 до 1939 р. — проф. Якуб Парнас. Крім курсу біологічної хімії, викладачі читали органічну, неорганічну, аналітичну, фізичну та колоїдну хімію.

Із відкриттям у жовтні 1939 р. Львівського державного медичного інституту серед новостворених теоретичних кафедр були і дві кафедри органічної хімії. Кафедру органічної хімії лікувального факультету очолював проф. Павел Остерн, а аналогічну кафедру фармацевтичного факультету — проф. Б. М. Гернер. Діяльність колективів підрозділів у цей період обмежувалася організацією

навчально-методичної роботи. У перші післявоєнні роки курс органічної хімії для студентів лікувального факультету викладали на кафедрі біохімії (завідувач — проф. Б. А. Собчук), а для студентів фармацевтичного факультету — на кафедрі фармацевтичної хімії.

У вересні 1947 р. курси органічної хімії були об'єднані і створена самостійна кафедра органічної хімії. Її завідувачем став доц. М. К. Ушенко, а викладачами — асистенти Т. Є. Гориздра, Н. М. Марченко та А. П. Грищук. Основним напрямом наукових досліджень була хімія оксазолідинів.

Протягом 1953–1967 рр. кафедрою керував проф. С. М. Баранов, упродовж 1967–1978 рр. — проф. М. П. Яворський. У 1978 р. її очолив проф. Б. С. Зіменковський.

У 1997 р. кафедри фармацевтичної та органічної і біоорганічної хімії були об'єднані. Завідувачем новоствореної кафедри фармацевтичної, органічної і біоорганічної хімії став проф. Б. С. Зіменковський.

НАВЧАЛЬНА РОБОТА

Кафедра є опорною з дисциплін «Фармацевтична хімія» та «Біоорганічна хімія».

Викладачі читають такі предмети: «Біоорганічна хімія» (для перших курсів медичного та стоматологічного факультетів), «Органічна хімія» (для студентів другого року навчання фармацевтичного факультету на денному і заочному відділеннях), «Фармацевтична хімія» (для третіх-четвертих курсів фармацевтичного факультету спеціальності «Фармація»), «Медична хімія» (для студентів третього-четвертого курсів фармацевтичного факультету за напрямом «Клінічна фармація»). Студенти п'ятого курсу фармацевтичного факультету на кафедрі фармацевтичної, органічної та біоорганічної хімії слухають лекції з нових дисциплін — «Стандартизація лікарських засобів», «Інноватика та захист інтелектуальної власності», «Комп'ютерні технології у дослідженні лікарських засобів», «Комп'ютерні технології у фармації».

НАПРЯМИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Вчені проводять наукові роботи в галузі синтезу, хімічних перетворень і дослідження біологічної активності гетероциклічних сполук (похідних тіазолідину, 1,3-тіазану, тіазоло[2,3-d]тіопірану та ін.), продовжуючи головний напрям діяльності наукової школи професорів М. М. Туркевича, О. В. Владзімірської, Б. С. Зіменковського. Крім традиційних синтетичних підходів, на кафедрі освоєно інноваційні методи проектування хімічної структури нових лікарських засобів, серед яких комп'ютерне моделювання та раціональні підходи до аналізу взаємозв'язку «структура-дія» (віртуальний скринінг, QSAR-аналіз тощо). З 1946 р. тут функціонує студентський науковий гурток.

Колектив кафедри фармацевтичної, органічної і біоорганічної хімії (курс фармацевтичної хімії). Зліва направо: перший ряд: Р. Б. Лесик, Б. С. Зіменковський, О. В. Владзімірська; другий ряд: С. М. Ярощук, О. Т. Новікевич; третій ряд: Г. М. Семенців, І. І. Соронович, Д. В. Камінський, М. М. Леб'як, Є. В. Дасюк, Д. Я. Гаврилюк, В. Я. Горішній, І. Л. Демчук. 2009 р.

ОСНОВНІ ЗДОБУТКИ КАФЕДРИ

Результатом співпраці вчених кафедри з іншими науковими колективами (зокрема з кафедрою фармацевтичної хімії Запорізького державного медичного університету) запровадили у медичну практику вісім нових лікарських засобів (пентабісмол, димексид, трихлоретилен для наркозу, діаміфен, флуоренізид, ноотрил, тіотріазолін, тіоцетам). Синтезовано понад 3 тис. оригінальних гетероциклічних похідних, серед яких — сполуки з протираковою, -мікробною, -запальною, -вірусною, -туберкульозною, -гіпоксичною, антиоксидантною й -конвульсантною активностями. Також отримано нову групу протиракових агентів, з якої дві сполуки як потенційні лікарські засоби проходять поглиблені доклінічні дослідження в Національному інституті раку (Бетезда, США).

Викладачі кафедри фармацевтичної, органічної та біоорганічної хімії одержали понад 100 патентів та авторських свідоцтв на винаходи. Вони видали підручники «Фармацевтична хімія» (М. М. Туркевич, 1969, 1973), «Фармацевтична хімія» (за ред. Б. С. Зіменковського; М. М. Туркевича, О. В. Владзімірської, Р. Б. Лесика, 2004), «Органічна хімія» (В. П. Черних, Б. С. Зіменковський, І. С. Гриценко, 1994–1997, 2007, 2008), «Біоорганічна хімія» (Б. С. Зіменковський, В. А. Музиченко, 2009), «Медична хімія» (В. П. Музиченко, Д. Д. Луцевич, Л. П. Яворська, 2010), монографію «4-Тіазолідони. Хімія, фізіологічна дія, перспективи» (Б. С. Зіменковський, Р. Б. Лесик, 2004), фундаментальний огляд «4-Thiazolidones: centenarian history, current status and perspective for modern organic and medicinal chemistry» (2004).

Праці викладачів кафедри публікуються у високоцитованих міжнародних виданнях, серед яких «Scientia pharmaceutica», «Journal of pharmacy and pharmacology», «European journal of pharmaceutical sciences», «Bolletino chimico farmaceutico», «Acta Poloniae pharmaceutica — drug research», «Bioorganic and medicinal chemistry», «European journal of medicinal chemistry», «Journal of sulfur chemistry», «Tetrahedron letters», «Journal of medicinal chemistry», «Current topics in medicinal chemistry».

Матеріали наукових досліджень учених кафедри фармацевтичної, органічної і біоорганічної хімії були оприлюднені на багатьох вітчизняних та міжнародних наукових конференціях, зокрема на XIX Українській конференції з органічної хімії (Львів, 2001), 139-ій Британській фармацевтичній конференції (Манчестер, 2002), конференції «Органическая химия в XX веке» (Москва, 2000), міжнародних конференціях «Хімія азотовмісних гетероциклів» (Харків, 2000, 2003, 2006), XVIII–XX наукових з'їздах Польського фармацевтичного товариства (Познань, 2001; Вроцлав, 2004; Катовіце, 2007), I Міжнародній конференції «Химия и биологическая активность азотистых гетероциклов

и алкалоидов» (Москва, 2001), II Національному з'їзді фармакологів України (Дніпропетровськ, 2001), Всеукраїнській науково-практичній конференції «Сучасні технології органічного синтезу та медичної хімії» (Харків, 2003), науковій конференції «Львівські хімічні читання» (Львів, 2003), XLVI З'їзді Польського хімічного товариства (Люблін, 2003), II Міжнародній конференції «Кислород- и серосодержащие гетероциклы» (Москва, 2003), IV Політематичній конференції з наук про ліки — MKNOL-IV (Гданськ-Собешеве, 2004), III Міжнародній конференції «Азотсодержащие гетероциклы» (Москва, 2006), міжнародній конференції «Bridges in life sciences. Annual scientific review» (Печ, 2009) тощо.

На кафедрі підготовлено 27 докторів і понад 100 кандидатів наук.

НАУКОВА СПІВПРАЦЯ

Відповідно до двосторонніх угод реалізуються умови співпраці кафедри фармацевтичної, органічної і біоорганічної хімії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького з багатьма науководослідними установами системи Національного інституту здоров'я США (Бетезда, США), зокрема з Національним інститутом раку (скринінг протиракової активності), Національним інститутом алергічних та інфекційних хвороб (скринінг протитуберкульозної та противірусної активності), Національним інститутом неврологічних порушень (скринінг протисудомної активності).

У межах співпраці з кафедрою органічної хімії Познанського медичного університету ім. Кароля Марцінковського (Польща) проводяться спільні дослідження та обмін молодими науковцями в галузі хімії гетероциклічних сполук і пошуку потенційних лікарських засобів, а разом із фахівцями Седар-Сінайського медичного центру (Лос-Анджелес, США) реалізується міжнародна програма інноваційного менеджменту в наукових дослідженнях.

Викладачі кафедри фармацевтичної, органічної і біоорганічної хімії (курс органічної хімії). Зліва направо: перший ряд: В. П. Музиченко, Б. С. Зіменковський, Й. Д. Комариця; другий ряд: Н. Є. Штойко, П. В. Грабовий, З. Я. Парашук, В. М. Ябчанка, Н. М. Дутка, Г. В. Казьмірчук, О. В. Іврилук. 2009 р.

Львівські вчені є учасниками консорціуму «Регіональна співпраця у галузях здоров'я, науки та технологій».

На кафедрі триває виконання трьох міжнародних проєктів, які в 2007–2008 рр. на конкурсній основі одержали грантову підтримку МОН України, — «Рациональний дизайн деяких інгібіторів ЦОГ-2 із потенційним застосуванням як протиракових засобів» (українсько-індійський проєкт; спільно з кафедрою фармацевтичної хімії КМСН Коледжу фармації у м. Коїмбатор), «Пошук нових «ліко-подібних» молекул як прототипів інноваційних лікарських засобів серед 4-гіазолідонів та споріднених гетероциклічних систем» (українсько-румунський проєкт; разом із кафедрою органічної хімії Університету медицини і фармації ім. Кароля Давіла у Бухаресті), «Пошук нових «ліко-подібних» молекул як прототипів інноваційних протиракових протівірусних лікарських засобів із групи сірко- й азотовмісних гетероциклів» (українсько-угорський проєкт; спільно з кафедрою біохімії та медичної хімії Медичного університету м. Печ).

КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ ТА ЕКОНОМІКИ

ЗАВДУВАЧ КАФЕДРИ

Держко Ігор Зеновійович

доктор філософських наук, доцент

ПІТАТ КАФЕДРИ

Відповідальна за наукову роботу — к. філос. н.,

доц. Т. В. Тімченко

Відповідальний за навчальну роботу — к. держ. упр.,

доц. І. О. Парубчак

ВИКЛАДАЧІ

К. е. н., доц. І. С. Мисловська, к. держ. упр., доц. Г. Т. Терешкевич, викладачі О. М. Моравецький, У. І. Луц, Г. В. Івченко, Р. Р. Процюк, П. Р. Параняк, К. Б. Білецька, О. М. Щурко, Н. О. Назар, У. П. Кінаш, Л. Я. Васків, І. В. Лук'ячук.

ІСТОРІЯ КАФЕДРИ

Кафедра філософії та економіки сформована колективом філософського факультету Львівського університету. В 1851 р. на базі цього підрозділу була створена кафедра хімії, у 1853 р. відкрито фармацевтичне відділення, а в 1869 р. — кафедра фармакогнозії. Професори кафедри природничої історії, що теж входила до складу до філософського факультету, викладали природничі науки.

Згідно з указом Міністерства віросповідання і народної освіти від 1930 р. ступінь доктора медицини присвоювали лише після проходження випускниками факультету спеціального курсу з історії філософії. Для студентів усіх факультетів за підручником Н. Конрада читали курс «Основні напрямки новітньої соціології». Колегія професорів філософського та медичного факультетів надсилала на адресу австрійського уряду ухвали щодо відповідних заходів для поліпшення підготовки лікарів на медичному факультеті.

У дорядянський період ефективно керівництво філософським факультетом забезпечували його декани: професор кафедри ботаніки А. Й. Вайс (1861–1865, 1869–1870); засновник Львівської хімічної школи, проф. Б. Л. Родзішевські (1879–1880); завідувач кафедри порівняльної зоології та анатомії Львівського університету, випускник

медичного факультету Берлінського і Тартуського університетів, проф. Б. Т. Дибовські (1886–1887); завідувач кафедри ботаніки, проф. Теофіл Цесельські (1886); засновник і керівник кафедри неорганічної хімії, проф. С. К. Толлочко (1914–1917).

На кафедрі наукове звання доктора філософії отримали: Якуб Костевські — професор фізіології та медицини, декан медичного факультету Львівського університету; Бальтазар Гакет — професор природничої історії і ботаніки; Ф. Ф. Бабельде — професор, завідувач кафедри патології та терапії, ректор Львівського університету; Маркіян Раціборські — професор, завідувач кафедри ботаніки; Тадеуш Вільчинські — професор, завідувач кафедри фармакогнозії і ботаніки Львівського університету, медико-природничих фахових курсів медичного інституту; Я. К. Парнас — декан фармацевтичного факультету Львівського медичного інституту; Альфред Прітц — почесний доктор Львівського університету, співзасновник і президент Світової ради психотерапії.

Європейські традиції формування у студентів системи світоглядних переконань, узагальнених уявлень і концептуальних ідей щодо сутності та граничних проблем буття, людської присутності в ньому, можливості його осягнення людським розумом, були зруйновані в тоталітарний період. Сфера духовно-практичного засвоєння дійсності перебувала під контролем не лише партійних комітетів — тексти лекцій, тематика семінарських занять, методичні вказівки обов'язково цензурувалися. Використовуючи літературу, видану в часи хрущовської «відлиги», огляди наукових праць у спеціалізованих часописах, популяризуючи новітні філософські погляди у вигляді їх критики, викладачі кафедри прагнули забезпечити засвоєння студентами особливого різновиду духовної культури як органічної частини загальногуманітарного виховання.

У 80-90 рр. ХХ ст. головним напрямом наукових досліджень була філософська антропологія, опрацювання якої є суттєвим для створення цілісної теорії медицини, і феномен світогляду як базовий елемент структури людського буття. Наприкінці цього періоду кафедра першою серед вищих навчальних закладів Західного регіону відмовилася від читання курсу наукового комунізму та започаткувала викладання політології. Були опрацьовані навчальні програми з базових курсів етики, логіки, естетики, методологічних проблем медицини, історії релігії, соціології.

ДЕРЖКО
Ігор Зеновійович
*Завідувач кафедри,
д. філос. н., доц.*

Діяльність співробітників кафедри значно активізувалася з настанням епохи національного відродження. Велику увагу почали приділяти вивченню історії й особливостей національної філософської думки. В навчальний процес були введені спецкурси з філософської україністики, які й сьогодні читають студентам (за вибором): «Специфіка української національної філософії», «Формування українського менталітету», «Етнопсихологія українського народу», «Вітчизняна релігійна філософія кінця ХІХ — початку ХХ ст.»

«Проблема інтелігенції та інтелігентності XIX – початку XX ст. (в українській соціально-філософській думці)», «Українські культурно-релігійні традиції і сучасність» тощо. Наукові інтереси зосередилися на ролі світоглядної свідомості як інтегральної основи національної духовної культури (українська культура як реалізація базових етнічних світоглядних парадигм, культуротвірна функція національної філософії тощо).

Кафедра проводить велику методологічну і методичну роботу. Вона є опорною з таких дисциплін, як «Філософія», «Соціологія», «Політологія» та «Економіка».

Викладання соціально-світоглядних дисциплін в університеті у різні роки здійснювалося у межах однієї або кількох кафедр. У 1991 р. до кафедри філософії був приєднаний курс економіки. Першим завідувачем кафедри був В. Є. Давидович. Його наступниками стали В. Є. Доля та А. А. Снігур. Зараз колектив очолює випускник університету, д. філос. н., доц. І. З. Держко.

Своїми здобутками кафедра зобов'язана неперервним ученим і педагогам, серед яких А. В. Біскуп, А. С. Братко, А. А. Василишин, Е. І. Ємельяненко, О. Г. Гупало, П. С. Іванченко, Н. В. Коваленко, Т. М. Катаєва, В. Д. Поліщук, О. Р. Тринько, Г. В. Сігунов, В. М. Майстрок, М. І. Чуклін, С. В. Черкасов, С. М. Шендрик, В. М. Єфимовська, В. О. Чухарєв, М. М. Олексюк, К. К. Ткаченко, О. М. Камаєва.

НАВЧАЛЬНА РОБОТА

Колектив кафедри викладає гуманітарні та суспільно-економічні дисципліни («Філософія», «Політологія»). Студентам усіх факультетів денного та заочного відділень, а також читають елективні курси «Соціологія», «Основи економічних теорій», «Релігієзнавство», «Етика», «Естетика», «Проблеми інтелігенції та інтелігентності» (студентам першого року навчання), «Логіка», «Формальна логіка», «Християнська етика», «Деонтологія в медицині» (для студентів других курсів), «Біоетика», «Теорія пізнання і проблеми лікарської діагностики», «Основи соціальної психології», «Тренінг спілкування» (студентам третього року навчання), «Філософські проблеми в медицині».

НАПРЯМИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У сфері наукових інтересів викладачів — філософські, економічні і соціокультурні аспекти глобалістики.

Викладачі кафедри філософії та економіки. Зліва направо: П. Р. Гусак, Р. Р. Процюк, Г. В. Івченко, Л. Я. Борщ, І. С. Мисловська, О. М. Мораецький, І. З. Держко, О. П. Петрушенко, Т. В. Тімченко, І. О. Парубчак, У. І. Луц, П. Р. Параняк, Л. П. Дмитришин. 2012 р.

ОСНОВНІ ЗДОБУТКИ КАФЕДРИ

За останні кілька років видано низку монографій та навчальних посібників, серед яких «В'ячеслав Липинський: соціально-політичні та історичні роздуми» (П. Г. Берко, 2008), «Практикум із філософії» (О. П. Петрушенко та ін., 2003), «Логіка» (Т. В. Тімченко та ін., 2004), підручник «Основи економічної теорії», «Методичні рекомендації з курсу економіки», «Короткий словник термінів із ринкової економіки», «Словник ділової людини» та ін. Також опубліковано такі важливі статті: «Концепція охорони здоров'я громадян України (Львівський проект)», «Деякі аспекти державного регулювання в розвинутих країнах капіталу», «Організаційно-економічні передумови створення ринку праці» тощо.

На кафедрі захищено дві докторські та одна кандидатська дисертації.

НАУКОВА СПІВПРАЦЯ

Кафедра філософії і економіки ЛНМУ імені Данила Галицького співпрацює з:

- кафедрою філософії та суспільних дисциплін ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет ім. І. Я. Горбачевського МОЗ України» (завідувач — д. пед. н., проф. І. М. Мельничук);
- кафедрою філософії та суспільних наук Луганського державного медичного університету (к. філос. н., доц. О. А. Вячеславова);
- кафедрою філософії та соціології Національного медичного університету ім. О. О. Богомольця (д. філос. н., доц. І. В. Васильєва);
- кафедрою філософії Одеського національного медичного університету (проф. І. В. Єршова-Бабенко);
- кафедрою суспільних наук та українознавства Буковинського державного медичного університету (проф. М. М. Сидоренко).